

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
AK. GOD. 2018./2019.

Marko Kovačić

**Narodne knjižnice kao nakladnici: na primjeru knjižnica u
Republici Hrvatskoj od 1997. do 2015.**

diplomski rad

Mentorica: dr. sc. Ana Barbarić, izv. prof.

Zagreb, 2018.

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Narodne knjižnice	4
3. Izdavačka djelatnost i narodne knjižnice	5
4. Nacionalne bibliografije.....	10
4.1. Hrvatska nacionalna bibliografija	12
5. Prethodna istraživanja	17
6. Cilj istraživanja	18
6.1. Metodologija istraživanja.....	19
6.2. Osnovni podaci o narodnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj.....	21
6.3. Terminologija	22
7. Rezultati istraživanja.....	22
7.1. Ukupan broj objavljenih publikacija	23
7.2. Ukupan broj objavljenih publikacija po godinama	23
7.3. Ukupan broj objavljenih publikacija po narodnim knjižnicama	26
7.4. Suradnja pri izdavanju publikacija	29
7.5. Naklade objavljenih publikacija i nakladničke cjeline.....	33
7.6. Opseg objavljenih publikacija	34
7.7. Jezik objavljenih publikacija	36
7.8. Autori publikacija.....	38
7.8.1. Broj autora/ica po publikaciji	38
7.8.2. Autori objavljenih publikacija	39
7.9. Broj objavljenih publikacija prema UDK	42
7.10. Tiskare	46
7.11. Predmetne odrednice u katalogu NSK	47
7.12. Ostali podaci.....	48

7.12.1. Izdanja objavljenih publikacija	48
7.12.2. CD/DVD.....	48
7.12.3. Vrsta građe	49
8. Rasprava.....	49
9. Zaključak.....	62
Literatura	64
Popis grafikona i tablica	67

Sažetak

Ovaj se rad bavi jednim aspektom ukupne djelatnosti narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Točnije, istraživali smo izdavačku djelatnost narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj koja je podosta zanemarena. Istraženo je koliko su narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj objavljivale publikacija u vremenskom razdoblju od 1997. do 2015. godine te kakva je struktura njihovih publikacija. Pokušali smo utvrditi u kojoj je mjeri razvijena izdavačka djelatnost narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, odnosno bave li se te knjižnice uopće izdavačkom djelatnošću koja im nije primarna zadaća. Za ovo istraživanje korišteni su podaci o objavljenim publikacijama iz Hrvatske nacionalne bibliografije, odnosno iz *Niza A – Knjige Hrvatske nacionalne bibliografije*. Podaci iz bibliografije korišteni su jer su reprezentativan izvor za istraživanje izdavačke djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Preko tog izvora mogli smo dobiti dosta kvalitetnu sliku o izdavačkoj djelatnosti narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Analizirani su razni podaci do kojih smo došli tijekom istraživanja kao što su: ukupan broj objavljenih publikacija, ukupan broj objavljenih publikacija po narodnim knjižnicama, suradnje s drugim izdavačima pri izdavanju, autorstva, naklade objavljenih publikacija, ukupan broj objavljenih publikacija prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji itsl.

Ključne riječi: izdavačka djelatnost, narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, narodne knjižnice kao izdavači, *Hrvatska nacionalna bibliografija: Niz A – Knjige*, publikacije

Summary

In this paper, we have been dealing with one aspect of the total activity of public libraries in the Republic of Croatia. To be more precise, we have been investigating publishing activity of public libraries in the Republic of Croatia, which has been rather much ignored. It has been researched how much public libraries in the Republic of Croatia have been publishing various publications in the time period from 1997 till 2015 and what the structure of their publication is. We have tried to establish in what quantity publishing activity of public libraries in the Republic of Croatia is developed, in other words, if those libraries are at all involved in the publishing activity which is not their primary assignment. For this research, we have used data about publications from Croatian national bibliography, that is from *Croatian Bibliography, Series A, Books*. Information from this bibliography has been used because it is a representative source for researching publishing activity in the Republic of Croatia. Through that source, we have been able to get a rather clear picture about publishing activity of public libraries in the Republic of Croatia. During this research, various data have been analyzed. Analyzed data include: total number of publications, total number of publications per public library in the Republic of Croatia, collaborations with other publishers, authorships of publications, circulations of publications, total number of publications per Universal Decimal Classification and so forth.

Key words: publishing activity, public libraries in the Republic of Croatia, public libraries as publishers, *Croatian Bibliography, Series A, Books*, publications

1. Uvod

Jedna od djelatnosti knjižnica, pa tako i narodnih knjižnica, između ostalog, jest i izdavačka djelatnost. Ako se u stavimo u kožu prosječnog korisnika usluga narodnih knjižnica, djelatnost koja mu je poprilično „nevidljiva“ zasigurno je spomenuta djelatnost. Druge djelatnosti su mnogo „vidljivije“ te im se, stoga, posvećuje znatno više prostora. Mi ćemo se u ovom radu baviti izdavačkom djelatnošću narodnih knjižnica iz Hrvatske u razdoblju od 1997. do 2015. godine te pokušati utvrditi kakva je bila politika tih knjižnica glede izdavačke djelatnosti.

Struktura ovog rada je takva da se, nakon uvodnog poglavlja, ukratko dotičemo narodnih knjižnica i odnosa te vrste knjižnica prema izdavačkoj djelatnosti. Nakon toga slijedi poglavlje koje se bavi nacionalnim bibliografijama. Prvenstveno će biti riječi o hrvatskoj nacionalnoj bibliografiji jer ćemo koristiti tu bibliografiju kako bismo dobili podatke o tome što su narodne knjižnice iz Hrvatske izdavale u promatranom vremenskom razdoblju. Poglavlje *Prethodna istraživanja* veoma je kratko jer *de facto* istraživanja ovakvog oblika u hrvatskom knjižničarstvu nije bilo. Zatim slijedi poglavlje o cilju istraživanja, metodologiji i terminologiji. Poslije toga, pozabavit ćemo se dobivenim rezultatima istraživanja.

Što se tiče analize izdavačke djelatnosti, u prvom je redu analizirano u kojem su opsegu narodne knjižnice u Hrvatskoj godišnje objavljivale svoje publikacije. Zatim ćemo analizirati koliki je ukupan broj objavljenih publikacija po određenoj knjižnici, koliki je broj objavljenih publikacija prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji¹ (prema glavnim skupinama), kolike su bile naklade objavljenih publikacija, koji je opseg objavljenih publikacija, kakvo je autorstvo publikacija te još nekoliko podataka. Pokušat ćemo utvrditi kakva je bila struktura izdavačke djelatnosti narodnih knjižnica iz Hrvatske, odnosno imaju li ili nemaju razvijenu izdavačku djelatnost.

Treba istaknuti kako su ovim istraživanjem obuhvaćene samo publikacije koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Ovo istraživanje, zbog manjeg opsega, ne obuhvaća druga dva niza Hrvatske nacionalne bibliografije ni ostalu izdavačku djelatnost narodnih knjižnica u Hrvatskoj.

¹ Dalje se u tekstu uglavnom koristi kratica: UDK.

2. Narodne knjižnice

Prosječni odrasli korisnik knjižnice ponajviše je u kontaktu s narodnim knjižnicama jer one najbolje mogu zadovoljiti njegove potrebe u većini slučajeva. Stoga ćemo u ovom poglavlju, na početku rada, ukratko vidjeti kako je ta vrsta knjižnica definirana u određenim važnim dokumentima s područja knjižničarstva.

U stručnoj publikaciji *IFLA-ine*² *smjernice za narodne knjižnice* navedena je definicija narodne knjižnice. Ona glasi ovako: „Narodna knjižnica je organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.“³ Pojašnjene su također i djelatnosti narodne knjižnice. Navodi se što su glavne djelatnosti, a to su: „pružanje usluga i osiguravanje građe na različitim medijima kako bi zadovoljila obrazovne i informacijske potrebe te potrebe za osobnim razvojem, uključujući i razonodu i potrebe vezane uz slobodno vrijeme, kako pojedinaca tako i grupa. Također imaju važnu ulogu u razvoju i izgrađivanju demokratskog društva, omogućavajući pojedincu pristup širokom i raznolikom spektru znanja, ideja i mišljenja.“⁴

U *IFLA-inu i UNESCO-ovu Manifestu za narodne knjižnice* objavljenom 1994. godine možemo vidjeti kako sastavljači ovog dokumenta gledaju na narodnu knjižnicu. Ovdje je narodna knjižnica definirana kao „lokalni prilaz znanju [koji *op. a.*] osigurava osnovne uvjete za cjeloživotno učenje, neovisno odlučivanje i kulturni razvitak pojedinaca i društvenih skupina.“⁵ Ona je također i „lokalno obavijesno središte, koje svojim korisnicima omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i informacija.“⁶ Uzimajući u obzir različite tipove društava te njihov stupanj razvoja, jasno je da postoje i neke razlike u pružanju usluga narodnih knjižnica, a isto tako i u njihovim službama.

² Engl. International Federation of Library Associations and Institutions (hrv. Međunarodna federacija knjižničarskih društava i ustanova).

³ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin ; [s engleskog prevela Irena Kranjec]. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 15.

⁴ Isto.

⁵ Isto. Str. 105.

⁶ Isto.

Konzultirajući pravne propise vezane uz knjižničarstvo i knjižničarsku djelatnost koji su na snazi u Republici Hrvatskoj, u ključnom dokumentu, u *Zakonu o knjižnicama* iz 1997. godine, nema definicije narodne knjižnice. U tom zakonu navodi se podjela knjižnica prema namjeni i sadržaju knjižničnog fonda na: nacionalne, narodne, školske, sveučilišne, visokoškolske, općeznanstvene te specijalne⁷, no te vrste knjižnica nisu pobliže opisane.

U drugom važnom dokumentu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, u *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* iz 1999. godine, u članku 4. stoji kako „narodne knjižnice mogu biti općinske, gradske ili županijske i kulturna su i informacijska središta za stanovnike područja na kojemu djeluju. U obavljanju svojih zadaća narodne knjižnice surađuju i koordiniraju svoj rad međusobno i s drugim knjižnicama u sklopu hrvatskog knjižničnog sustava.“⁸

U *Uputama za poslovanje narodnih knjižnica* objavljenima 1996. godine navedene su četiri osnovne funkcije narodne knjižnice. To su: nabava raznovrsne knjižnične građe, stručna obrada te građe, čuvanje i zaštita odgovarajućim metodama (tehnička obradba i dr.) te davanje na korištenje uz odgovarajuću informacijsko-referalnu službu.⁹ Nakon toga je navedeno čime se još može baviti narodna knjižnica. Između ostalog, izrijekom je navedeno da se može baviti i izdavačkom djelatnošću.¹⁰

Nakon što smo ukratko vidjeli kakve su definicije narodnih knjižnica te kakve sve vrste poslova trebaju obavljati, u nastavku će na nekoliko stranica biti riječi o djelatnosti narodnih knjižnica koja je u ovom radu u prvom planu, o izdavačkoj djelatnosti.

3. Izdavačka djelatnost i narodne knjižnice

Prema Leonardu Blaževiću, pregled definicija izdavaštva (nakladništva) u raspoloživoj literaturi ukazuje na dvojako shvaćanje te djelatnosti: s jedne se strane naglašava materijalnost proizvoda i procesi njegova stvaranja, a s druge se strane nakladništvu pridaje dimenzija

⁷ Zakon o knjižnicama. // Narodne novine, 105(1997). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html (11.9.2018.).

⁸ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine, 58(1999). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_06_58_1071.html (8.5.2018.).

⁹ Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996. Str. 12.

¹⁰ Isto.

nematerijalnog, tj. kulturnog i duhovnog.¹¹ On o nakladništvu piše: „Važno je, međutim, naglasiti da je nakladništvo istodobno i proces stvaranja i distribucije znanja i kulture i poduzetništvo iz kojeg proizlazi edukacija, ali i zabava. Ono je s jedne strane kulturna i informacijska djelatnost, jer objavljene publikacije postaju dijelom kulturnog korpusa nekog naroda, prenose znanje, obrazuju.“¹²

Jedna od definicija ove djelatnosti, ona koja se nalazi na mrežnim stranicama *Hrvatske enciklopedije* govori kako je nakladništvo, tj. izdavaštvo, „djelatnost kojom djelo postaje dostupno javnosti, a uključuje pribavljanje i odabir rukopisa, uređivanje, grafičko-likovno oblikovanje, organizaciju tiskanja ili drugog oblika proizvodnje, promidžbenu djelatnost te raspačavanje.“¹³ Nakladnik je osoba ili organizacija koja ima pravo umnožavanja kao i raspačavanja djela, a snosi financijsku i pravnu odgovornost.¹⁴ Jedan od glavnih ciljeva nakladnika jest proizvesti što više naslova sa što više izdavačkih prava.¹⁵

Nakladnički proizvodi tradicionalnog nakladništva tiskane su knjige, brošure, serijske publikacije (novine, novinsko te revijalno nakladništvo), zemljovid i muzikalije.¹⁶ Od 90-ih godina 20. stoljeća razvija se i elektroničko nakladništvo. Elektronički časopisi, a zatim i knjige, objavljuju se prvo u materijalnom obliku na disketama te na CD-ROM-u, a ubrzo zatim i na internetu (mrežna izdanja).¹⁷

Kako bi objavili kvalitetnu publikacije, nakladnici bi, u načelu, trebali slijediti više ključnih koraka, a neki od njih su: identificiranje potrebe za objavljivanjem, stjecanje jasne ideje o planiranoj publikaciji, odlučivanje o formatu, dogovaranje uredničkog odbora, analiziranje publike tj. potencijalnih potrošača, stvaranje izdavačkog plana, pisanje rukopisa, odabiranje rukopisa, razgovor s autorom/autorima i priprema ugovora, ugovaranje recenzenata koji će pregledati rukopis, ugovaranje stručnjaka koji će se pobrinuti za vizualne elemente odnosno naslovnice, zatim odabir grafičkog dizajnera, odobravanje naslovnice i ugovaranje korekture, slanje materijala tiskaru, stvaranje marketinškog plana, distribuiranje i

¹¹ Blažević, L. Novi sadržajni, oblikovni i marketinški trendovi u komercijalnom nakladništvu. // *Libellarium* : časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova 2, 2(2011), str. 181. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=100188 (1.10.2018.).

¹² Isto. Str. 182.

¹³ Nakladništvo. // *Hrvatska enciklopedija*. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2013. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/> (21.5.2018.).

¹⁴ Isto.

¹⁵ Jelušić, S.; Stričević, I. *A Librarian's Guide on How to Publish*. Oxford : Chandos Publishing, 2011. Str. 38.

¹⁶ Nakladništvo. // *Hrvatska enciklopedija*. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2013. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/> (21.5.2018.).

¹⁷ Isto.

dostavljanje publikacije itd.¹⁸ Distribucija je važan dio nakladničkog procesa jer nakladništvo nema previše smisla ako krajnji rezultat odnosno proizvod nije distribuiran javnosti, bez obzira radi li se o prodaji proizvoda ili o posuđivanju tog proizvoda u knjižnici.¹⁹ Jedan od načina distribuiranja knjiga jest i kroz knjižnice.

U već spomenutoj publikaciji *IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice* eksplicitno se ne spominje izdavačka djelatnost narodnih knjižnica, no iz navedenog bi se moglo protumačiti kako bi to ipak mogla biti jedna od sporednih djelatnosti te vrste knjižnica. S obzirom na to da su to samo smjernice, ne govori se nedvosmisleno o potrebi da se narodne knjižnice bave izdavačkom djelatnošću. Prema tome, na vodstvu je pojedine narodne knjižnice da samo odluči o tome, je li to prikladan način za obavljanje vlastite djelatnosti. U jednom se djelu ove publikacije navodi da „narodna knjižnica treba osigurati građu na odgovarajućim medijima kao podršku formalnim i neformalnim procesima učenja.“²⁰ Ovu tvrdnju možemo protumačiti na način da ponekad narodna knjižnica može izdati određenu publikaciju – posebice ako ne postoji zainteresiranost drugih nakladnika, u prvom redu komercijalnih.

Pravni propisi koji reguliraju knjižničnu djelatnost u Republici Hrvatskoj također se ne dotiču izdavačke djelatnosti narodnih knjižnica. U trenutno važećem *Zakonu o knjižnicama* članak 6. navodi koje djelatnosti spadaju pod knjižničnu djelatnost, no među spomenutim djelatnostima nije navedeno izdavanje knjižnične građe.²¹ Jedino se u članku 15. govori o izdavačkoj djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice²². U tom je članku navedeno kako ta knjižnica obavlja, između ostalog, i izdavačku, izložbenu te promotivnu djelatnost.²³ Prema tome, vidimo da se ova izdavačka djelatnost knjižnica nalazi na samim marginama knjižničarstva u Hrvatskoj, kao nešto što nije od velike važnosti. Barem je takva situacija bila prije dvadesetak godina kada je napisan navedeni zakon.

I u *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* govori se o djelatnostima narodnih knjižnica. Članak 45. ovlaš se bavi izdavačkom djelatnošću narodnih knjižnica. U

¹⁸ Jelušić, S.; Stričević, I. *A Librarian's Guide on How to Publish*. Oxford : Chandos Publishing, 2011. Str. 42.

¹⁹ Malec, A. M. *Suradnja narodnih knjižnica i nakladnika : analiza aktivnosti knjižnica : završni rad*. Zadar : Odjel za informacijske znanosti, 2016. Str. 10.

²⁰ *IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin ; [s engleskog prevela Irena Kranjec]*. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 16.

²¹ Zakon o knjižnicama. // Narodne novine, 105(1997). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html (8.5.2018.).

²² Dalje se u tekstu uglavnom koristi kratica: NSK.

²³ Zakon o knjižnicama. // Narodne novine, 105(1997). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html (8.5.2018.).

tom je članku navedeno kako se pravilima „osobito uređuju pitanja radnog vremena knjižnice, posudbe knjižnične građe, korištenja građe u prostoru knjižnice, informacijske službe i međuknjižnične posudbe, izdavanja biltena, bibliografija i drugih edicija, te postupk [postupak *op. a.*] u slučaju oštećenja, uništenja ili gubitka posuđene knjižnične građe.“²⁴

U ovom se važnom dokumentu izdavačka djelatnost spominje i u članku 51. Tamo je navedeno kako „promidžbene aktivnosti narodne knjižnice provode i pripremanjem tribina, promocijama knjiga, predavanjima, izložbama, koncertima, te promidžbenim publikacijama kao što su katalogi, letci, vodiči, kalendari i sl.“²⁵ Vidimo da se ovaj dokument tek dotiče izdavačke djelatnosti narodnih knjižnica, i to svega na par mjesta. K tome se govori, uglavnom, o izdavanju biltena, bibliografija, kataloga, i drugih informacijskih pomagala, tj. o publikacijama koje se ne uvrštavaju u Hrvatsku nacionalnu bibliografiju.

U literaturi koja se bavi djelatnošću narodnih knjižnica izdavačka djelatnost prolazi, također, gotovo netaknuta. Jedan od razloga za to može se kriti u činjenici što spomenuta djelatnost ne spada u osnovne djelatnosti narodnih knjižnica. Zbog toga je i toj djelatnosti posvećeno veoma malo prostora u publikacijama koje se bave knjižničarstvom, a posebice u publikacijama koje se tiču narodnih knjižnica.

Možemo izdvojiti publikacije *A Librarian's Guide on How to Publish* autora Srećka Jelušića i Ivanke Stričević te *Upute za poslovanje narodnih knjižnica*. U *Uputama za poslovanje narodnih knjižnica* jedan manji dio posvećen je i izdavačkoj djelatnosti narodnih knjižnica. Naslovljen je *Publiciranje informativnih tekstova i izdavačka djelatnost*.²⁶ O izdavačkoj djelatnosti piše da se može „odnositi na izdavanje stručne bibliotekarske literature ili druge literature sa širim kulturnim značenjem, kojoj knjižnica pristupa samostalno ili u suradnji s drugim institucijama.“²⁷ Spominje se i kako neke knjižnice „koje imaju vrijedne, raritetne fondove, nerijetko objavljuju pretiske takvih izdanja, ali i kvalitetne, ilustrirane ili adekvatno opremljene kataloge svojih fondova (ili dijela fonda, npr. zavičajne zbirke, zbirke razglednica, karata i sl.) ili bibliografije na neku određenu, prigodnu temu.“²⁸

²⁴ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine, 58(1999). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_06_58_1071.html (8.5.2018.).

²⁵ Isto.

²⁶ Ovaj dio knjige nalazi se na str. 76-77.

²⁷ Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996. Str. 76.

²⁸ Isto.

Također je istaknuto kako su rjeđi slučajevi kada se narodne knjižnice „pojavljuju kao nakladnici nekih drugih publikacija (npr. nagradnog natječaja za književno djelo, zbornika sa savjetovanja i sl.). Za takvu djelatnost mora postojati urednički odbor (redakcija), urednik izdanja, ali moraju biti ostvarene i ostale pretpostavke, najčešće one vezane za adekvatna financijska sredstva. No i tada je takva izdavačka djelatnost primjerena samo središnjim knjižnicama.“²⁹

O informacijsko-propagandnoj djelatnosti još je navedeno kako „cjelokupna djelatnost knjižnice na zavičajnoj zbirci ima svrhu ne samo prikupljanja, nego i informiranja i popularizacije zavičajne građe.“³⁰ Upravo zbog toga „knjižnica može razviti i značajnu izdavačku djelatnost, prije svega pripremanje i objavljivanje zavičajnih bibliografija, osobnih bibliografija i dr. Na osnovi prikupljene zavičajne građe, a uz suradnju sa sličnim institucijama u mjestu (zavičajnim muzejima, povijesnim arhivima) pridonosi i objavljivanju monografija o zavičaju.“³¹ Prema tome, vidimo da bi zavičajna tematika mogla igrati veliku ulogu u izdavačkoj djelatnosti nekih narodnih knjižnica.

Zašto knjižnice, pa tako i narodne, postaju nakladnici? Daniela Živković u djelu *Između javnosti i privatnosti : knjižnice u vremenu e-knjige* nudi jedan od mogućih odgovora na to složeno pitanje kada ustvrđuje kako su one „ustanove od društvenog interesa koje se nalaze na izvoru informacija i najraznovrsnijih sadržaja. Knjižnice se bave nakladništvom u vremenu kada se sve više traži usluga, a ne samo informacija. Knjižnice objavljivanjem djela povećavaju ponudu knjiga i pridonose stvaranju mišljenja, razmjeni ideja, dijalogu i slobodi izražavanja ljudi te tako predstavljaju stup demokratskoga društva. Posve je razumljivo da knjižnica svojim izdanjima ciljano obogaćuje i vlastite zbirke.“³²

Mnoge su knjižnice oduvijek nastojale razvijati nakladničku djelatnost koja nadilazi okvire dokumentiranja vlastite djelatnosti pa su tako, kao i mnogi manji nakladnici, tražile svoje niše na tržištu tj. nepokrivena područja na tržištu knjige.³³ Često su to naslovi zavičajne tematike. Daniela Živković navodi: „Knjižnice su oblik racionalizacije u društvu pa tako i u preuzimanju uloge nakladnika. Imaju infrastrukturu koja pogoduje objavljivanju.“³⁴ S

²⁹ Isto.

³⁰ Isto. Str. 119.

³¹ Isto. Str. 119-120.

³² Horvat, A.; Živković, D. *Između javnosti i privatnosti : knjižnice u vremenu e-knjige*. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2012. Str. 151.

³³ Isto. Str. 152.

³⁴ Isto.

obzirom na to da velik broj objavljenih publikacija narodnih knjižnica spada pod zavičajnu tematiku – a do toga ćemo uskoro doći – možemo, bez okolišanja, reći kako se one uglavnom bave specijaliziranim nakladništvom, odnosno jednim njegovim aspektom.

Već spomenuti oblik nakladništva jest, također, i elektroničko nakladništvo, ali u ovom radu nećemo se baviti ovim oblikom izdavaštva, nego samo tradicionalnim izdavaštvom, odnosno onim što je uvršteno u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Da je uključeno i elektroničko nakladništvo u ovaj rad, analizom bi bilo obuhvaćeno puno više jedinica knjižnične građe jer se pojedine narodne knjižnice u Hrvatskoj bave i tim vidom nakladništva. Stara djela koja su po nečemu značajna mogu se digitalizirati te tako postati elektroničke knjige. Jedan od primjera takvog nakladništva narodnih knjižnica u Hrvatskoj je projekt Digitalizirana zagrebačka baština.³⁵

O tome kakvo je stanje glede izdavačke djelatnosti narodnih knjižnica iz Hrvatske lijepo nam ilustriraju i statistički podaci koje skuplja Matična služba za narodne knjižnice pri NSK. U tim statističkim podacima nije navedeno ništa o izdanjima narodnih knjižnica, nego samo na koji su način nabavljene publikacije – otkupom Ministarstva kulture RH, zamjenom ili darom, kupnjom itd. Prema ovim podacima, ne može se točno utvrditi koliko je publikacija izdala pojedina narodna knjižnica te koliko je publikacija nabavljeno na taj način. Da narodne knjižnice u Hrvatskoj imaju razvijeniju izdavačku djelatnost, vjerojatno bi i Matična služba za narodne knjižnice na neki drugi način pristupala toj problematici.

Kao što smo vidjeli na prethodnim stranicama, izdavačka djelatnost narodnih knjižnica u Hrvatskoj podosta je zapostavljena. Na kraju ovog poglavlja mogli bismo zaključiti kako odnos prema izdavačkoj djelatnosti narodnih knjižnica prvenstveno ovisi o politici pojedine narodne knjižnice te njihovom rukovodstvu.

4. Nacionalne bibliografije

Jedan od knjižničarskih alata kojima se može obuhvatiti nacionalna proizvodnja različitih publikacija te je time sačuvati za buduće naraštaje svakako su nacionalne bibliografije. Pojednostavljeno, nacionalne bibliografije su popisi knjiga ili drugih jedinica knjižnične građe koji su vezani uz određeni/u narod/državu. To ne znači da se u nacionalne

³⁵ Za više podataka o ovom projektu vidi: <https://digitalnezbirke.kgz.hr/?cnt=portal.dzb> (25.10.2018.).

bibliografije uključuje samo građu koja je tiskana na području određene države, nego u nju mogu biti uvrštene i publikacije koje se tiču te države i njenih stanovnika, a objavljene su u inozemstvu. Tomislav Murati o tome piše: „Sva razmatranja koja problematiziraju uključivanje raznovrsne građe polaze od (izrečene) pretpostavke da tekuće bibliografije moraju zabilježiti građu koja ima određeni informacijski ili kulturni sadržaj i da je riječ o publiciranoj građi – namijenjenoj javnoj distribuciji na neki od mogućih načina s obzirom na ekonomske ili tehnološke modalitete.“³⁶

Ovdje je važno istaknuti da bibliografija opisuje jedinicu knjižnične građe koja je predstavnik čitave naklade, za razliku od kataloga koji opisuje određeni primjerak knjižnične građe.³⁷ Nacionalne bibliografije mogu izrađivati nacionalne knjižnice ili bibliografski instituti. Njihova se izrada temelji na ISBD-u³⁸ te na strojno čitljivom formatu. Kazala koja prate pojedinu bibliografiju dodatna su pristupnica bibliografskoj bazi podataka.³⁹ Postoje retrospektivne i tekuće nacionalne bibliografije. Prve obuhvaćaju podatke o publikacijama određenog prošlog vremenskog razdoblja, dok druge obuhvaćaju tekuću izdavačku djelatnost. Moderne nacionalne bibliografije nastaju sredinom 20. stoljeća, primjerice Britanska nacionalna bibliografija počela je s radom 1950. godine.⁴⁰

Nacionalne bibliografije dostupne su u elektroničkim i neelektroničkim oblicima. Neelektronički oblici su tiskani svešćići te mikrofiš. Elektronički oblici su: magnetna vrpca, čvrsti disk, disketa i CD-ROM (s obzirom na fizičke nositelje) i lokalno dostupne (na jednom računalu) te mrežno dostupne bibliografije (s obzirom na mogućnost dostupnosti).⁴¹ U mrežnom okruženju postoje dva uočena i komplementarna pravca razvoja.⁴² Prvi ide u smjeru izgradnje kumulativnih bibliografskih baza podataka, a drugi je vezan uz oblikovanje serijske publikacije s određenom periodičnošću izlaženja.⁴³

³⁶ Murati, T. Obuhvat građe u nacionalnim tekućim bibliografijama : pregled pristupa u drugoj polovici 20. stoljeća. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 47, 3/4(2004). Str. 27.

³⁷ Verona, E. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Prvi dio Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izd. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986. Str. 378.

³⁸ Engl. International Standard Bibliographic Description. Na hrvatski se jezik prevodi kao Međunarodni standardni bibliografski opis.

³⁹ Lešćić, J. Kazala i hrvatske nacionalne bibliografije. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 47, 3/4(2004). Str. 119.

⁴⁰ Bibliography. // Encyclopedia of Library and Information Sciences. 3rd ed. Boca Raton; London; New York : CRC Press : Taylor & Francis Group, 2010. Vol. 1. Str. 527.

⁴¹ Murati, T. Oblici za raspačavanje nacionalnih tekućih bibliografija. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 45, 1/2(2002). Str. 70.

⁴² Isto. Str. 66.

⁴³ Isto.

Početkom 21. stoljeća, simultano s vrlo brzim razvojem informacijske i komunikacijske tehnologije, nacionalne bibliografije polako su počele prelaziti iz analognog u digitalni oblik. Sredinom prošlog desetljeća tako je tiskano izdanje Hrvatske nacionalne bibliografije napušteno u korist digitalnog izdanja, što je velika prednost za sve one kojima su ti podaci, iz nekog razloga, potrebni.

4.1. Hrvatska nacionalna bibliografija

Sustavna bibliografska djelatnost u današnjoj Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu započela je davne 1929. godine, što govori o tadašnjoj svijesti o tome kako je potrebno izraditi popise publikacija koje su se objavljivale u Hrvatskoj. Na rezultat se moralo čekati više od jednog desetljeća. Suradnja Hrvatskog bibliotekarskog društva i Sveučilišne knjižnice rezultirala je izradom *Popisa knjiga koje su izlaze u Kraljevini Jugoslaviji* za 1941. godinu.⁴⁴ Tada je izdan svezak 1-2 (siječanj-veljača) za 1941. godinu, a prema Irini Pažameta, ovu bibliografiju možemo smatrati hrvatskom „jer obuhvaća produkciju iz Banovine Hrvatske i izrađivali su je eminentni hrvatski bibliografi iz Sveučilišne knjižnice.“⁴⁵

Započeta suradnja nastavila se stvaranjem *Hrvatske bibliografije knjiga* za razdoblje od siječnja 1941. do travnja 1944., a rađena je na temelju obveznog primjerka prema Zakonu o dužnostnom primjerku.⁴⁶ Irina Pažameta tvrdi kako je to bio „korak naprijed u shvaćanju uloge i važnosti, kako tadašnje Hrvatske narodne i sveučilišne knjižnice, tako i nacionalne bibliografije knjiga.“⁴⁷

Zbog velikih društvenih promjena nakon završetka II. svjetskog rata dolazi i do stanke u izdavanju hrvatske bibliografije. No relativno brzo, već 1948., izdana je *Bibliografija knjiga tiskanih u Narodnoj Republici Hrvatskoj*, no tiskano je svega pet svezaka koji su obuhvaćali građu u vremenskom razdoblju od 1945. do 1950., a posljednji svezak izdan je 1956.

⁴⁴ Pažameta, I. Tekuća nacionalna bibliografija monografija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici Zagreb - povijesni pregled i izrada Hrvatske bibliografije, Niza A – danas. // Radovi Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2001-2007. Knj. 10. Str. 276.

⁴⁵ Isto.

⁴⁶ U kolovozu 1942. godine donesen je Zakon o dužnostnom primjerku koji je dostavu obveznog primjerka propisivao i nakladnicima i tiskarima.

⁴⁷ Pažameta, I. Tekuća nacionalna bibliografija monografija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici Zagreb - povijesni pregled i izrada Hrvatske bibliografije, Niza A – danas. // Radovi Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2001-2007. Knj. 10. Str. 276.

godine.⁴⁸ Izdavanje je preuzela tadašnja Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu⁴⁹, a izrađivane su u Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (današnji NSK).⁵⁰

Nakon više od dva desetljeća neizdavanja, 1978. godine izdavanje se obnavlja *Bibliografijom knjiga tiskanih u SR Hrvatskoj*, a tada su objavljeni svesci 1 i 2 te bibliografije.⁵¹ Zbog želje za postizanjem ažurnosti te rješavanja tehničkih problema prekinulo se izdavanje za tu godinu i prešlo se na izdavanje bibliografije za 1979. godinu.⁵² Obnavljanjem izdavanja, postavljeni su i kriteriji za uvrštavanje te opis građe koji, uz kasnija proširenja, vrijede i danas.⁵³

Krajem 70-ih godina 20. stoljeća, IFLA je u suradnji s UNESCO-om pokrenula dugogodišnji program kontrole i razmjene bibliografskih informacija pod nazivom Univerzalna bibliografska kontrola (hrv. UBK).⁵⁴ Pomoću tog sustava stvorila bi se mogućnost uspostavljanja međunarodne bibliografske mreže kao cjelovitog sustava koji čine nacionalni dijelovi.⁵⁵ Na 1. međunarodnom kongresu o nacionalnim bibliografijama u Parizu 1977., jedna od donesenih preporuka bila je da se podaci pri izradi nacionalnih bibliografija računalno obrade. Ta je preporuka IFLA-e ostvarena u bibliografiji za 1981. godinu koja je tiskana 1984. godine, a to je bila prva hrvatska automatizirana bibliografija.⁵⁶ Od 1980. godine *Niz A - Knjige* primjenjuje UDK za raspoređivanje bibliografskih jedinica u glavnome nizu.⁵⁷

Nakon nekoliko godina neizdavanja, točnije 1991. godine, obnavlja se izlaženje nacionalne tekuće bibliografije pod nazivom *Bibliografija knjiga tiskanih u Hrvatskoj* (sadrži građu iz 1991. godine). Ona uskoro mijenja naziv u *Hrvatska bibliografija, Niz A – Knjige* koji je ostao sve do danas. Sve do 1992. godine, nacionalna bibliografija bila je u užem smislu nacionalna. To znači da je bibliografska kontrola obavljana isključivo unutar državnih granica.

⁴⁸ Isto.

⁴⁹ Današnja Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

⁵⁰ Pažameta, I. Tekuća nacionalna bibliografija monografija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici Zagreb - povijesni pregled i izrada Hrvatske bibliografije, Niza A – danas. // Radovi Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2001-2007. Knj. 10. Str. 276.

⁵¹ Isto.

⁵² Isto.

⁵³ Isto.

⁵⁴ Engl. Universal Bibliographic Control odnosno UBC.

⁵⁵ Pažameta, I. Tekuća nacionalna bibliografija monografija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici Zagreb - povijesni pregled i izrada Hrvatske bibliografije, Niza A – danas. // Radovi Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2001-2007. Knj. 10. Str. 277.

⁵⁶ Isto.

⁵⁷ Leščić, J. Kazala i hrvatske nacionalne bibliografije. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 47, 3/4(2004). Str. 126.

Kako stoji na mrežnim stranicama NSK u Zagrebu stvaranje Hrvatske nacionalne bibliografije „proizlazi iz zakonske obveze i jedinstvene uloge Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u trajnom prikupljanju, čuvanju, zaštiti, obradbi i dostupnosti fonda.“⁵⁸ Obvezni je primjerak osnova za izradbu Hrvatske nacionalne bibliografije. NSK u Zagrebu kao nacionalno bibliografsko središte prima obvezni primjerak u skladu s hrvatskim *Zakonom o knjižnicama* iz 1997. godine. Unutar Hrvatske nacionalne bibliografije postoje tri niza, a to su:

- Niz A – Knjige,
- Niz B – Prilozi u časopisima i zbornicima,
- Niz C – Serijske publikacije.

Bibliografije se u NSK izrađuju prema programima Univerzalne bibliografske kontrole te Univerzalne dostupnosti publikacija (engl. UAP⁵⁹).⁶⁰ *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga Eve Verona, dio 1 i 2 te Upute za primjenu formata MARC21 pri obradi na Odsjeku tekuće bibliografije knjiga i Pododsjeku CIP-a* (interno izdanje) koriste se kao osnova za izradbu zapisa.⁶¹

Niz A – Knjige obuhvaća monografske publikacije, grafičke mape i kataloge umjetničkih izložaba, note, zemljopisne karte, atlase, turističke vodiče i sitni tisak u izboru. Osim obaveznog primjerka, od 1992. godine, u taj se niz uvrštava i iseljenički tisak koji NSK od tada sustavno prikuplja i koji čini nezaobilazni dio nacionalnog fonda.⁶²

Svesci u elektroničkom izdanju, osim glavnog niza, sadrže i Kazalo autora, Kazalo nakladnika, Kazalo naslova, Kazalo ISBN⁶³, Kazalo predmeta i UDK kazalo. Tiskano je izdanje izlazilo jednom mjesečno, odnosno 12 brojeva godišnje. Ta su izdanja bila opremljena

⁵⁸ Hrvatske bibliografije. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2005. Dostupno na: <http://stari.nsk.hr/DigitalLib.aspx?id=76> (4.10.2018.).

⁵⁹ Engl. Universal Availability of Publications.

⁶⁰ Hrvatske bibliografije. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2005. Dostupno na: <http://stari.nsk.hr/DigitalLib.aspx?id=76> (4.10.2018.).

⁶¹ Niz A – knjige. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 27.1.2012. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/niz-a-knjige/> (10.5.2018.).

⁶² Hrvatske bibliografije. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2005. Dostupno na: <http://stari.nsk.hr/DigitalLib.aspx?id=76> (4.10.2018.).

⁶³ ISBN je akronim od engl. International Standard Book Number. To je međunarodni standardni broj za identifikaciju knjige.

ovim kazalima: Kazalom autora, Kazalom stvarnih naslova, Predmetnim kazalom i ISBN kazalom.

Iz *Croatice*, prema usvojenom kriteriju za odabir građe, u Hrvatsku nacionalnu bibliografiju ulaze publikacije hrvatskih autora (Hrvati po nacionalnosti i opredjeljenju, osobe koje svojim dužim djelovanjem u domovini ili inozemstvu bitno doprinose hrvatskoj kulturi), hrvatskih nakladnika (nakladnici s teritorija Republike Hrvatske, hrvatski nakladnici u inozemstvu), publikacije objavljene na hrvatskom jeziku (bez obzira na nacionalnost i državljanstvo autora, mjesto izdavanja ili tiskanja publikacije) te prema proširenom kriteriju prema sadržaju kada je djelo o Hrvatskoj ili o Hrvatima.⁶⁴ Dakle, da bi pojedina publikacija mogla biti uvrštena u Hrvatsku nacionalnu bibliografiju mora zadovoljiti barem jedan od spomenutih kriterija. Bibliografski su zapisi obogaćeni većim brojem podataka o odgovornosti i ostalim važnim informacijama zbog potreba potpunije iskoristivosti.⁶⁵

Izrađuje se *de visu*, tj. na temelju primarnih izvora. Stručni je raspored prema UDK, a unutar zastupljenih skupina jedinice su poredane abecedno. Svaki bibliografski zapis ima svoj redni broj. Elementi sadržajne obrade građe obuhvaćene u *Nizu A - Knjige* prisutni su u stručnim oznakama bibliografskih zapisa, stručnom rasporedu tih zapisa te u zasebnim kazalima: predmeta i UDK oznaka.⁶⁶ Bibliografski su zapisi svrstani u stručne skupine prema prvoj stručnoj oznaci toga zapisa, dok se za ostale možebitne stručne oznake izrađuju uputnice *Vidi i br.: HK...* u dotičnim stručnim skupinama.⁶⁷ Kazalo predmeta sadrži predmetne odrednice koje su utvrđene analizom sadržaja odabrane građe, a od dodjeljivanja predmetnih odrednica uvijek su izuzeti zakoni, izvorni književni, filozofski i vjerski tekstovi, notni i kartografski materijali kao i osnovnoškolski te srednjoškolski udžbenici s izuzetkom srednjoškolskih udžbenika onih disciplina koje se ne izučavaju na višim obrazovnim stupnjevima.⁶⁸

Zapisi u hrvatskoj nacionalnoj bibliografiji izravno su povezani s bibliografskim zapisom unutar knjižničnog kataloga NSK. To se ostvaruje preko oznake zapisa, a to je redni

⁶⁴ Hrvatska nacionalna bibliografija Niz A – knjige. Predgovor. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2017. Dostupno na: http://bibliografija.nsk.hr/a/A2017_12_v3/predgovor.html (4.10.2018.).

⁶⁵ Niz A – knjige. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 27.1.2012. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/niz-a-knjige/> (10.5.2018.).

⁶⁶ Hrvatska nacionalna bibliografija Niz A – knjige. Predgovor. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2017. Dostupno na: http://bibliografija.nsk.hr/a/A2017_12_v3/predgovor.html (4.10.2018.).

⁶⁷ Isto.

⁶⁸ Isto.

broj bibliografske jedinice u godišnjoj kumulaciji. Pristupom katalogu NSK, možemo provjeriti posjeduje li NSK određenu publikaciju.

Niz A – Knjige objavljivao se, u početku, u tiskanom izdanju. Elektroničko izdanje za *Niz A – Knjige* dostupno je na mrežnim stranicama NSK, a započinje građom koja je izdana 2002. godine.⁶⁹ Godine 2004. objavljen je CD-ROM *Hrvatska bibliografija na CD-ROM-u. Niz A, Knjige. 1990.-2002.*, a to je kumulativna nacionalna bibliografska baza podataka koja obuhvaća knjige, grafičke mape, kataloge umjetničkih izložbi, note i turističke vodiče.⁷⁰ Nacionalna bibliografija na CD-ROM-u je „svojevrsan prijelaz s početaka strojno čitljive izrade i razmjerno široke komercijalne distribucije bibliografskih zapisa na potpunu online distribuciju nacionalnih bibliografskih baza podataka.“⁷¹

Godine 2006. u potpunosti je napušteno objavljivanje Hrvatske nacionalne bibliografije u tiskanom izdanju. Od tada se objavljuje samo mrežno izdanje u pojedinačnim svescima ili kumulativno. Koncept mrežne hrvatske tekuće nacionalne bibliografije sadrži ideju da se tiskana bibliografija prenese u digitalni oblik sa svim prednostima poznatih kazala i načina pristupa građi, na koju su ionako navikli njezini korisnici, ali je nadilazi u gostoljubivosti grafičkog sučelja i otvorenim hipervezama prema WebPAC-u NSK u Zagrebu.⁷²

Vidjeli smo kako je za cjelovitost današnjeg *Niza A - Knjige Hrvatske nacionalne bibliografije* od velike važnosti bilo zakonsko reguliranje pritjecanja obveznog primjerka. Prije nešto manje od jednog stoljeća, sredinom 1919. godine, po prvi se puta na području današnje Republike Hrvatske regulira dostavljanje obveznog primjerka u tadašnju Sveučilišnu knjižnicu, prethodnicu današnje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Naime, naredbom Ministarskog vijeća od 5. srpnja 1919. godine, Sveučilišna knjižnica dobila je pravo na cjelovit obvezni primjerak od tiskara.⁷³ Prvi Zakon o knjižnicama (bibliotekama) u tadašnjoj Narodnoj Republici Hrvatskoj stupio je na snagu 7. prosinca 1960. Taj je zakon

⁶⁹ Hrvatska nacionalna bibliografija: *Niz A – knjige*. Popis bibliografija po godinama i svescima. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/a/> (4.10.2018.).

⁷⁰ Lešćić, J. Kazala i hrvatske nacionalne bibliografije. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 47, 3/4(2004). Str. 127.

⁷¹ Isto. Str. 121. Vidi i: Murati, T. Oblici za raspačavanje nacionalnih tekućih bibliografija. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 45, 1/2(2002). Str. 66-82.

⁷² Murati, T. Oblici za raspačavanje nacionalnih tekućih bibliografija. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 45, 1/2(2002). Str. 75-76.

⁷³ Pažameta, I. Tekuća nacionalna bibliografija monografija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici Zagreb - povijesni pregled i izrada Hrvatske bibliografije, *Niza A – danas*. // *Radovi Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža*. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2001-2007. Knj. 10. Str. 278.

propisivao kako je svaka privredna organizacija u NR Hrvatskoj koja obavlja tiskarsku djelatnost dužna dostaviti po 12 primjeraka u NSB.⁷⁴ U slučaju da tiskanu ili na neki drugi način umnoženu građu nisu izradile spomenute organizacije, obvezni primjerak morao je dostaviti izdavač.⁷⁵

Hrvatski *Zakon o knjižnicama* određuje da 9 primjeraka određene publikacije u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu dostavljaju nakladnici.⁷⁶ U članku 37. tog zakona stoji: „Pravna ili fizička osoba koja izdaje ili proizvodi građu iz članka 38. ovoga Zakona namijenjenu javnosti, dužna je od te građe besplatno i o svom trošku, a najkasnije u roku od 30 dana po završetku tiskanja, umnažanja ili proizvodnje, dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu osam [devet *op. a.*] obveznih primjeraka, od kojih Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu zadržava dva, a po jedan primjerak dostavlja sveučilišnim knjižnicama u Splitu, Rijeci, Puli i Osijeku, kao i u Mostaru te općeznanstvenim knjižnicama u Dubrovniku i Zadru.“⁷⁷

Obvezni primjerak važno je dostavljati i pohranjivati u nacionalnim knjižnicama i nacionalnim arhivima. Na taj se način zauvijek mogu sačuvati svi relevantni dokumenti i zabilježeno znanje, a preko obveznog primjerka bilježi se kultura jedne sredine, njezin identitet i opstojnost.⁷⁸

5. Prethodna istraživanja

Pokušavajući doći do rezultata prethodnih istraživanja ove tematike, došli smo do spoznaje kako u Hrvatskoj do danas nije provedeno niti jedno značajnije istraživanje o izdavačkoj djelatnosti narodnih knjižnica, a koje bi u cijelosti obuhvatilo tu vrstu knjižničarske djelatnosti. To je još jedan u nizu argumenata koji nam dočaravaju koliko je izdavačka djelatnost narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj zapostavljena, kao da niti jedna narodna knjižnica nema nikakvu izdavačku djelatnost.

⁷⁴ Tadašnji naziv Nacionalne i sveučilišne knjižnice bio je Nacionalna i sveučilišna biblioteka.

⁷⁵ Pažameta, I. Tekuća nacionalna bibliografija monografija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici Zagreb - povijesni pregled i izrada Hrvatske bibliografije, Niza A – danas. // Radovi Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2001-2007. Knj. 10. Str. 278.

⁷⁶ Zakon o knjižnicama. // Narodne novine, 105(1997). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html (11.9.2018.).

⁷⁷ Isto.

⁷⁸ Jelušić, S. Ogleđi o nakladništvu. Zagreb : Naklada Ljevak, 2012. Str. 63-64.

Možemo navesti tek neka manja istraživanja koja su se bavila izdavačkom djelatnošću pojedinih knjižnica. Isto tako, i u istraživanjima koja se dotiču rada narodnih knjižnica u Hrvatskoj uopće nema riječi o ovoj tematici. Primjerice, u istraživanju o radu narodnih knjižnica u 2011. godini, Jelica Lešić ne spominje izdavačku djelatnost narodnih knjižnica⁷⁹ iako su one te godine izdale 44 publikacije koje su zatim uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*.

Kao primjer istraživanja izdavačke djelatnosti pojedinih narodnih knjižnica u Hrvatskoj može nam poslužiti diplomski rad *Nakladnička djelatnost Narodne knjižnice i čitaonice Sisak : 1992.-2010.* Sanje Umičević.

S obzirom na nedostatak ikakvih istraživanja izdavačke djelatnosti narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, još jednom možemo zaključiti kako je ova djelatnost nešto što ne privlači nikakvu pozornost, pa niti pripadnika knjižničarske zajednice.

6. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi bave li se narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj izdavačkom djelatnošću te, ako se bave, u kojoj mjeri. Kroz ovo istraživanje kvantitativno smo analizirali izdavačku djelatnost narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 1997. do 2015. godine.

Ranije je spomenuto kako su ovim istraživanjem obuhvaćene samo publikacije koje su objavile narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, a koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. S obzirom na opseg rada, to je i logično jer ukupna izdavačka djelatnost narodnih knjižnica u Hrvatskoj je veća te bi analiza takvog obujma zahtijevala znatno više prostora nego što nam je sada na raspolaganju.

Jedno od potpitanja na koje smo mogli dobiti odgovor ovim istraživanjem bio je i odgovor na pitanje imaju li narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj razvijenu izdavačku djelatnost ili samo povremeno objavljuju prigodne publikacije, primjerice publikacije vezane uz određene obljetnice, publikacije vezane uz zavičaj itsl.

⁷⁹ Vidi rad: Lešić, J. Hrvatske narodne knjižnice u godini 2011. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 55, 3/4(2012), Str. 189-216.

Vremensko razdoblje koje je obuhvaćeno ovim istraživanjem razdoblje je od 1997. do 2015. godine. Za početnu godinu uzeli smo godinu kada je donesen trenutno važeći hrvatski *Zakon o knjižnicama*, a za zaključnu godinu je uzeta 2015. godina. Kako je duže razdoblje puno pogodnije za analizu, sveukupno je obuhvaćeno 19 godina. Na taj smo način dobili znatno bolji uvid u izdavačku djelatnost narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, puno bolji nego da smo analizirali neko dosta kraće razdoblje od, primjerice, nekoliko godina.

Istraživanjem smo testirali sljedeće hipoteze:

1. narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj iz većih urbanih središta objavljuju značajno više od narodnih knjižnica iz manjih naselja,
2. narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj najviše objavljuju publikacije koje spadaju u skupine 0 i 8 Univerzalne decimalne klasifikacije,
3. broj objavljenih publikacija narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj u odnosu na ukupno objavljen broj publikacija izrazito je malen,
4. vrlo malen broj narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj ima razvijenu izdavačku djelatnost, dok većina objavljuje publikacije samo prigodno.

6.1. Metodologija istraživanja

Do podataka o objavljenim publikacijama narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, a koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* došli smo pregledavajući tiskane sveske navedene bibliografije te sveske koji su objavljeni na mrežnim stranicama NSK.⁸⁰ Za vremensko razdoblje od 1997. do 2003. godine korišteni su isključivo tiskani svesci. Sveske u digitalnom obliku koristili smo za razdoblje od 2004. do 2005. godine te od 2007. do 2015. godine. Za 2006. godinu korišteni su i tiskani svesci te oni u digitalnom obliku.

⁸⁰ Hrvatska nacionalna bibliografija: Niz A – knjige. Popis bibliografija po godinama i svescima. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/a/> (4.10.2018.).

Zbog velikog broja bibliografskih zapisa istraživanje je trajalo više mjeseci. Pregledano je ukupno 104 158 bibliografskih zapisa koji se nalaze u *Nizu A - Knjige Hrvatske nacionalne bibliografije*. Istraživanje je provedeno tijekom siječnja, veljače i ožujka 2018. godine. Jedan od glavnih razloga za tako dugo istraživanje krije se u tome što je mnogo bibliografskih zapisa uneseno s nekim pravopisnim ili slovnim pogreškama.

Prije nego što se posvetimo detaljnijoj analizi, vrijedi napomenuti koje su poteškoće pratile ovo istraživanje. Moramo navesti i kako nam neki bibliografski zapisi nisu bili dostupni. Dobar primjer za to je godina 2001. kada nam svezak broj 11 u NSK (u fizičkom obliku) nije bio dostupan. U navedenom svesku nedostaju bibliografski zapisi od broja 3101 do broja 3568. Također, postoji i nekoliko slučajeva kada je nedostajalo po nekoliko zapisa u određenoj godini. Također, godine 2008. nekoliko je zapisa uneseno dva puta (zapisi od broja 3830 do broja 3834). Ipak, s obzirom na malen broj publikacija koje su izdale narodne knjižnice iz Hrvatske, i da su nam svi zapisi bili dostupni, možemo slobodno pretpostaviti kako krajnji rezultati vjerojatno ne bi bili mnogo drugačiji od onih koje smo dobili.

Kao što smo već spomenuli, istraživanje je moralo potrajati znatno duže jer je postojala mogućnost da pri pregledavanju bibliografskih zapisa u digitalnom obliku, koristeći opciju CTRL+Traži, propustimo neki zapis. Neki od primjera za to su: kod bibliografskog zapisa HK05-05414 navedeno je kako je narodna knjižnica iz Crikvnice, a ne iz Crikvenice, kod bibliografskog zapisa HK11-02343 umjesto mjesto izdanja Zagreb stoji Zagrreb itd. Ovo su samo neki karakteristični primjeri, no bilo ih je znatno više. Zbog toga su ručno pregledavani bibliografski zapisi što je u velikoj mjeri usporilo istraživanje.

Na kraju ovog poglavlja, svakako treba napomenuti da, zbog veoma velikog broja pregledanih bibliografskih zapisa, postoji i mogućnost da je propušten pokoji zapis pri pregledavanju. Zbog svih navedenih poteškoća, konačne rezultate, do kojih ćemo uskoro doći, ipak treba uzeti s određenom dozom rezerve.

6.2. Osnovni podaci o narodnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj

Prema podacima koji se nalaze na mrežnim stranicama Ministarstva kulture RH, u Upisniku knjižnica⁸¹, na dan 15. prosinca 2017. godine u Republici Hrvatskoj postojalo je ukupno 186 narodnih knjižnica. Od ukupnog broja knjižnica u Hrvatskoj koje su bile obuhvaćene ovim istraživanjem, gradovi su osnivači većine, točnije njih 108. Općine su osnivači oko trećine narodnih knjižnica, osnovali su ukupno 59 knjižnica. Ostatak od 19 narodnih knjižnica osnovala su druga tijela, u prvom redu, tijela lokalne samouprave. Ta tijela su: Općinsko vijeće (osnivač ukupno 7 narodnih knjižnica), Gradsko vijeće (osnivač ukupno 5 narodnih knjižnica), Općinsko poglavarstvo (osnivač 1 narodne knjižnice), Grad – gradsko vijeće (osnivač 1 narodne knjižnice). Udruga Češka beseda osnivač je jedne narodne knjižnice. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te Splitsko–dalmatinska županija osnivači su po jedne narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. Kod dvije narodne knjižnice nije naveden osnivač, kod Knjižnice Đačkog doma iz Požege te kod Općinske knjižnice i čitaonice "Matija Gubec" iz Suhopolja.

Gledajući ukupan broj narodnih knjižnica prema županijama, prednjači Splitsko–dalmatinska županija sa čak 26 narodnih knjižnica (to je 14 % svih narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj) te dvije županije sa po 16 narodnih knjižnica, a to su: Primorsko–goranska i Sisačko-moslavačka županija. Najmanje je narodnih knjižnica, gledajući županije, u Varaždinskoj te u Virovitičko-podravskoj županiji. U tim se županijama nalazi po 5 narodnih knjižnica. Specifičan su slučaj Knjižnice grada Zagreba koje su mreža knjižnica, no u Upisniku knjižnica vode se kao jedna narodna knjižnica. Jezgru te mreže narodnih knjižnica čine Gradska knjižnica i Knjižnica Božidara Adžije, a u njoj se nalazi još dvanaest područnih knjižnica s mrežom od dvadeset sedam ogranaka na ukupno četrdeset i dvije lokacije, bibliobusna služba s dva bibliobusa i 78 bibliobusnih stajališta u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji.⁸²

Iz ovih podataka vidi se kako mnoge općine, ali i gradovi u Republici Hrvatskoj, nemaju vlastite narodne knjižnice. Ukupan broj jedinica lokalne uprave u Republici Hrvatskoj je 555, od toga je 127 gradova, a 428 je općina. Svakako su jedan od razloga za nepostojanje

⁸¹ Upisnik knjižnica. // Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. 2017. Dostupno na: <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=202> (15.12.2017.).

⁸² Misija, vizija i strategija. // Knjižnice grada Zagreba. 2018. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/o-nama/misija-vizija-i-strategija/222> (21.5.2018.).

narodnih knjižnica i skromni proračuni jedinica lokalne samouprave. Vidimo kako *de facto* dvije trećine jedinica lokalne samouprave nemaju svoju narodnu knjižnicu.

Iako je ukupan broj narodnih knjižnica u odnosu na broj jedinica lokalne uprave relativno nizak, kada se vidi koliko je stanovnika u naseljima sa narodnom knjižnicom dolazimo do puno povoljnijih pokazatelja koji se tiču dostupnosti narodnih knjižnica (većina stanovništva Republike Hrvatske živi u naselju koje ima narodnu knjižnicu).

6.3. Terminologija

Kako bismo spriječili moguće nesporazume i kriva tumačenja, ukratko ćemo se dotaknuti terminologije koja je korištena u ovom radu. Prvenstveno se to odnosi na pojmove koje smo vrlo često upotrebljavali.

Kada se govori o knjižnicama ili narodnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj, misli se isključivo na narodne knjižnice u Hrvatskoj, osim ako nije navedeno drugačije, primjerice, ako se misli na neku drugu vrstu knjižnica. Slična je situacija i s pojmovima Hrvatska nacionalna bibliografija. Kada se spominje taj termin, najčešće mislimo na *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*, a ne na druga dva niza Hrvatske nacionalne bibliografije, na *Niz B – Priloge u časopisima i zbornicima* te na *Niz C – Serijske publikacije*. Ipak, uglavnom smo koristili naziv *Hrvatska nacionalna bibliografija: Niz A – Knjige* kako ne bi dolazilo do neporazuma.

U radu se, također, naizmjenično koriste termini objavljene publikacije te objavljene jedinice knjižnične građe koji označavaju isto. Slična je situacija i s terminima nakladnik i izdavač te pojmovima nakladništvo i izdavaštvo / izdavačka djelatnost. Iako postoje neke manje razlike u tim pojmovima, ovdje se odnose na isto. Pojmovi nakladnik i nakladništvo znatno se rjeđe upotrebljavaju nego pojmovi izdavač i izdavaštvo / izdavačka djelatnost.

7. Rezultati istraživanja

Na sljedećim stranicama obradit ćemo rezultate do kojih smo došli u ovom istraživanju.

7.1. Ukupan broj objavljenih publikacija

U promatranom razdoblju, od 1997. do 2015. godine, broj jedinica knjižnične građe koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*, a koje su narodne knjižnice iz Hrvatske izdale samostalno ili u suradnji, iznosi 714. Ukupan broj svih jedinica knjižnične građe koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u navedenom vremenskom periodu iznosi 104 158. Postotak koji otpada na jedinice knjižnične građe objavljene od strane narodnih knjižnica iz Hrvatske vrlo je malen te iznosi svega 0,685 %. Dakle, svaku 146. jedinicu knjižnične građe koja je uvrštena u navedenu bibliografiju objavila je neka od dvjestotinjak narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj u promatranom razdoblju.

Od spomenutog broja objavljenih jedinica knjižnične građe (714), 544 (76,2 %) jedinice narodne knjižnice iz Hrvatske izdale su samostalno, dok su 170 jedinica (23,8 %) izdale u suradnji s jednim ili više partnera. Prilično je očekivano da je najviše publikacija objavio jedan nakladnik, tj. jedna narodna knjižnica. S obzirom na to da postoje razni subjekti, tako je bilo i raznih tipova suradnje. Bilježimo suradnje narodnih knjižnica s izdavačkim kućama, s drugim vrstama knjižnica, inozemnim narodnim knjižnicama, raznim institucijama s područja kulture itsl. Pri suradnji s raznim partnerima, ponekad su bila uključena dva, pa čak i više partnera, no takvi su slučajevi bili vrlo rijetki.

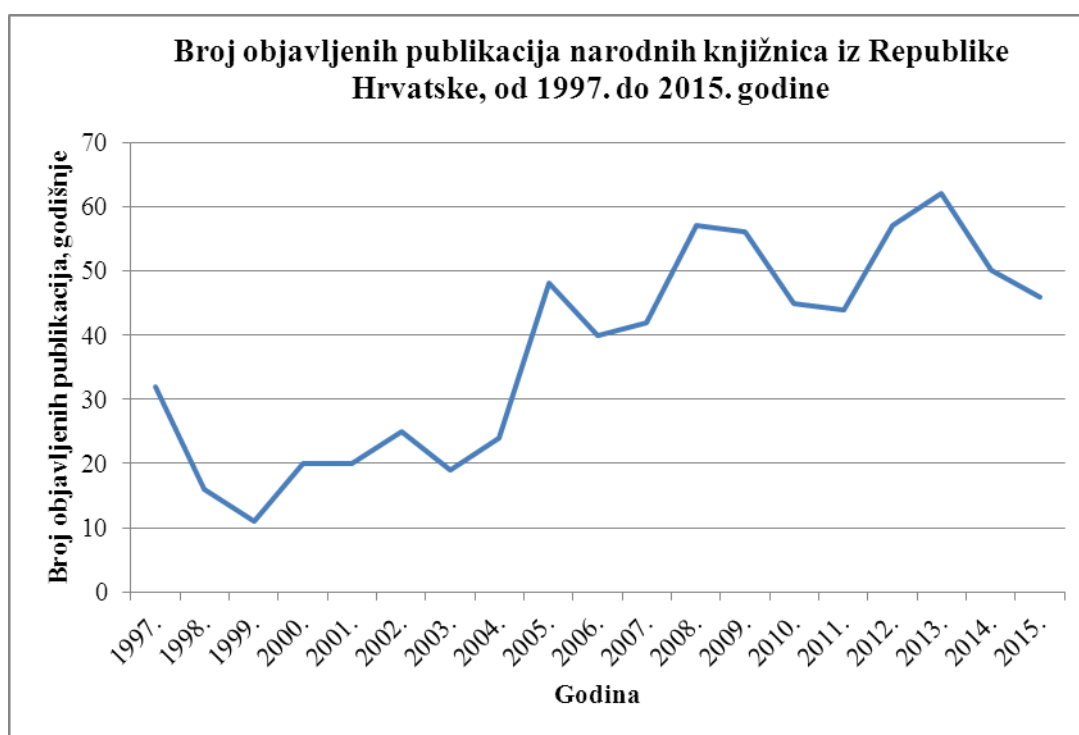
Ukupno je 71 narodna knjižnica iz Hrvatske u promatranom razdoblju izdala barem jednu jedinicu knjižnične građe. Od narodnih knjižnica koje su izdale najmanje jednu publikaciju, a obuhvaćene su ovim istraživanjem, 59 ih je iz gradova, 10 ih je iz općina te su 2 iz nekog drugog naselja unutar općine ili grada.

7.2. Ukupan broj objavljenih publikacija po godinama

Spomenuli smo kako broj objavljenih publikacija čiji su izdavač (ili suizdavač) narodne knjižnice iz Hrvatske, a koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*, u vremenskom razdoblju od 1997. do 2015. godine, iznosi 714. Prosječan broj objavljenih publikacija, u promatranom razdoblju, na godišnjoj razini iznosi 37,6 publikacija.

Narodne knjižnice iz Hrvatske najmanji su broj publikacija objavile 1999. godine kada su izdale samo 11 publikacija. Najveći broj objavljenih publikacija zabilježen je 2013. godine

kada su izdane čak 62. Gledajući ukupan broj objavljenih publikacija po godinama, slijede godine 2008. i 2012. kada je izdano po 57 publikacija. Od 1997. do 2004. godine broj objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske varira između 11 i 32⁸³, no nakon 2005. godine taj se broj znatnije povećao⁸⁴. U vremenskom periodu od 2005. pa do 2015. godine broj godišnje izdanih publikacija kreće se od 40 do 62 (spomenute 2013. godine). Svakako valja napomenuti da se i broj svih publikacija koje se uvrštavaju u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* povećava u kasnijim godištim. Primjerice, 1999. godine ukupan broj svih bibliografskih zapisa iznosio je 3453, a 2008. godine bilo ih je i više nego dvostruko. Te je godine ukupan broj bibliografskih zapisa u *Hrvatskoj nacionalnoj bibliografiji: Nizu A – Knjige* iznosio 7594 zapisa.

Grafikon broj 1. Broj godišnje objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Postotak objavljenih jedinica knjižnične građe narodnih knjižnica iz Hrvatske u promatranom razdoblju u odnosu na sve jedinice knjižnične građe koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u prosjeku se kretao između 0,5 i 1 %. Taj je postotak najniži bio 1999. godine, a iznosio je samo 0,319 %. Najviši je postotak zabilježen u

⁸³ Prosjek za taj vremenski period iznosi 20,88 objavljenih publikacija godišnje.

⁸⁴ Prosjek za vremenski period od 2005. do 2015. iznosi 49,73 objavljenih publikacija godišnje.

razdoblju od 2013. do 2015. godine. U te tri godine iznosio je: 1,054 % (2013. godine), 0,903 % (2014. godine) te 0,996 % (2015. godine). U te se tri godine broj svih bibliografskih zapisa u *Hrvatskoj nacionalnoj bibliografiji: Nizu A – Knjige* smanjio, a broj publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske ostao na sličnoj razini pa su zato i u te tri godine navedeni postoci relativno visoki u odnosu na ranije godine. Vidimo da je u periodu od 2007. do 2009. u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* uvrštavano više od 7000 publikacija. Za godinu 2001. nedostaje svezak broj 11 pa za tu godinu nemamo točne podatke.⁸⁵

Godina	Broj publikacija koje su objavile narodne knjižnice	Ukupan broj publikacija	%
1997.	32	3 782	0,846
1998.	16	3 686	0,434
1999.	11	3 453	0,319
2000.	20	3 741	0,535
2001.	20	4 032	X
2002.	25	4 339	0,576
2003.	19	4 645	0,409
2004.	24	5 257	0,457
2005.	48	6 469	0,742
2006.	40	6 832	0,585
2007.	42	7 446	0,564
2008.	57	7 594	0,751
2009.	56	7 331	0,764
2010.	45	6 231	0,722
2011.	44	6 924	0,635
2012.	57	6 354	0,897
2013.	62	5 884	1,054
2014.	50	5 539	0,903
2015.	46	4 619	0,996
UKUPNO	714	104 158	0,685

Tablica broj 1. Odnos između publikacija koje su objavile narodne knjižnice iz Republike Hrvatske u razdoblju od 1997. do 2015. godine te ukupnog broja svih publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u navedenom razdoblju

⁸⁵ I u nekim drugim godinama nedostaju svi bibliografski zapisi što je već spomenuto, primjerice 2002. i 2003. godine, pa ove podatke ipak treba gledati s određenom zadržkom jer nisu u potpunosti točni.

U narednom dijelu rada obrađuje se broj izdanih jedinica knjižnične građe po narodnim knjižnicama te ćemo vidjeti kako je više narodnih knjižnica, u par slučajeva, sudjelovalo pri izdavanju pojedine jedinice knjižnične građe. Upravo zbog toga, ukupan broj narodnih knjižnica koje se vode kao izdavači ili suizdavači premašuje broj izdanih jedinica knjižnične građe.

7.3. Ukupan broj objavljenih publikacija po narodnim knjižnicama

Narodne su knjižnice iz Hrvatske u promatranom razdoblju objavile 714 publikacija. Pri izdavanju nekoliko publikacija, u 8 slučajeva, sudjelovalo je više narodnih knjižnica pa tako kada se zbroje sve narodne knjižnice koje su sudjelovale u izdavačkim pothvatima dolazimo do broja od 727 narodnih knjižnica koje su bile ili izdavač ili suizdavač pojedine publikacije (kod tih 8 publikacija zastupljeno je dodatnih 13 narodnih knjižnica). Kod izdavanja publikacije *Vodič kroz knjižnice Virovitičko-podravske županije* glavne urednice Marjane Janeš-Žulj sudjelovalo je čak 5 narodnih knjižnica.⁸⁶ Sveukupno je 71 narodna knjižnica iz Hrvatske u razdoblju od 1997. do 2015. godine izdala barem jednu publikaciju (ili bila jedan od suizdavača) koja je uvrštena u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*.

Broj objavljenih publikacija	Broj narodnih knjižnica izdavača/suizdavača	Ukupan broj objavljenih publikacija
1	21	21
2	10	20
3	3	9
4	2	8
5	5	25
6 do 10	11	89
11 do 20	13	189
21 do 40	3	106
41 do 100	2	148
101 i više	1	112
UKUPNO	71	727

⁸⁶ To su bile ove knjižnice: Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica, Gradska čitaonica Slatina, Gradska knjižnica Orahovica, Pučka knjižnica i čitaonica Pitomača te Općinska knjižnica i čitaonica Suhopolje. Navedene knjižnice tada su imale te nazive.

Tablica broj 2. Ukupan broj narodnih knjižnica izdavača/suizdavača iz Republike Hrvatske i ukupan broj njihovih objavljenih publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Od ukupnog broja narodnih knjižnica koje su izdale najmanje jednu publikaciju, čak 29,6 % njih (21 od 71 narodne knjižnice) objavilo je samo jednu publikaciju. Deset narodnih knjižnica izdalo je po dvije publikacije u promatranom razdoblju, što je 14,1 % od ukupnog broja narodnih knjižnica izdavača u Hrvatskoj. Relativno je visok broj narodnih knjižnica koje su izdale između 6 i 10 publikacija te onih koje su izdale između 11 i 20 publikacija (takvih je knjižnica 11, odnosno 13, što iznosi 15,5 % te 18,3 %).

Vidimo da je tek 6 narodnih knjižnica u Hrvatskoj izdalo 21 ili više jedinica knjižnične građe u promatranom razdoblju, a koje su zatim uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. To su: Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac (112 jedinica knjižnične građe), Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić" Šibenik (97 jedinica knjižnične građe), Gradska knjižnica Zadar (51 jedinica knjižnične građe), Gradska knjižnica Dugo Selo (48 jedinica knjižnične građe), Knjižnice grada Zagreba⁸⁷ (36 jedinica knjižnične građe) te Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak⁸⁸ (22 jedinice knjižnične građe). Možemo im još pridodati i dvije knjižnice koje su izdale po 19 jedinica knjižnične građe u promatranom razdoblju, što bi u prosjeku značilo da su godišnje izdale po jednu jedinicu knjižnične građe. To su: Gradska knjižnica Crikvenica⁸⁹ (objavila je 19 publikacija, od toga 6 samostalno) i Općinska narodna knjižnica Drenovci (objavila je 19 publikacija, i to sve kao samostalni izdavač). Na spomenutih 8 narodnih knjižnica otpada čak 404 od 727 ukupnog broja izdavača/suizdavača što je visokih 55,6 %. U Tablici broj 3. vidimo kako je spomenutih 8 narodnih knjižnica izdalo 82,4 % publikacija samostalno, a 17,6 % publikacija izdale su u suradnji (odnos je 333 prema 71 u korist samostalnih izdanja).

⁸⁷ U impresumima publikacija koje su obuhvaćene ovim istraživanjem Gradska knjižnica koja je dio Knjižnica grada Zagreba navodi se pod različitim, ali sličnim, nazivima.

⁸⁸ U impresumima publikacija koje su obuhvaćene ovim istraživanjem navedena je kao: Narodna knjižnica i čitaonica te Narodna knjižnica i čitaonica "Vlado Gotovac".

⁸⁹ U impresumima publikacija koje su obuhvaćene ovim istraživanjem navedena je kao: Gradska knjižnica, Gradska knjižnica i čitaonica, J. U. Narodna knjižnica i čitaonica, Narodna knjižnica i čitaonica te Ustanova u kulturi dr. Ivan Kostrenčić. Vidi: Povijest. // Gradska knjižnica Crikvenica. 8.4.2011. Dostupno na: <http://www.knjiznica-crikvenica.hr/index.php/o-nama/povijest> (6.10.2018.).

Narodna knjižnica	Ukupan broj publikacija	Publikacije izdane samostalno	Publikacije izdane u suradnji
Karlovac : Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“	112	102	10
Šibenik : Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić"	97	61	36
Zadar : Gradska knjižnica Zadar	51	50	1
Dugo Selo : Gradska knjižnica	48	47	1
Zagreb : Knjižnice grada Zagreba	36	31	5
Sisak : Narodna knjižnica i čitaonica "Vlado Gotovac"	22	17	5
Crikvenica : Gradska knjižnica	19	6	13
Drenovci : Općinska narodna knjižnica	19	19	0
UKUPNO	404	333	71

Tablica broj 3. Narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj s najviše objavljenih publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Kada usporedimo koje su narodne knjižnice iz Hrvatske izdavale najviše jedinica knjižnične građe godišnje, možemo vidjeti da je svega nekoliko knjižnica bilo na prvom mjestu, a to su: Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac (10 puta), Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić" Šibenik (6 puta), Gradska knjižnica Dugo Selo (3 puta), Knjižnice grada Zagreba (1 put) i Gradska knjižnica Zadar (1 put). Dva puta, 2002. i 2010. godine, gradske knjižnice iz Šibenika i Karlovca bile su zajedno na prvom mjestu prema broju objavljenih publikacija na godišnjoj razini. Broj objavljenih publikacija vodeće/ih narodne/ih knjižnice/a na godišnjoj razini kretao se, uglavnom, između 5 i 7 objavljenih publikacija (u 11 od 19 godina). Godine 2005. karlovačka gradska knjižnica izdala je najviše publikacija na godišnjoj razini, njih čak 15, od toga 14 samostalno. To je najveći broj objavljenih publikacija jedne narodne knjižnice na godišnjoj razini u promatranom razdoblju. Vrijedi istaknuti godinu 1997. kada su narodne knjižnice iz Hrvatske objavile ukupno 32 publikacije koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Od tog broja šibenska Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ objavila je njih 13 (40,6 % ukupnog broja objavljenih publikacija narodnih knjižnica te godine).

7.4. Suradnja pri izdavanju publikacija

S obzirom da se pojedini izdavači mogu, a samim time i udružuju pri izdavanju publikacija, nailazimo na primjere kada su pojedine publikacije, uključene u ovo istraživanje, zajedno izdavala 2, 3 ili više izdavača.

Kada se uključe svi nakladnici koji su navedeni u impresumu objavljenih publikacija obuhvaćenih istraživanjem, dolazimo do broja od 927 nakladnika. Od tog broja, narodne knjižnice iz Hrvatske obuhvaćaju 727 nakladnika (78,4 %), a ostali subjekti 200 nakladnika (21,6 %). Neki su suizdavači sudjelovali u suradnji pri objavljivanju više publikacija. Na prva dva mjesta nalaze se: Radio Marija Bistrica iz istoimenog naselja (suizdavač 8 publikacija) te Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu (suizdavač 5 publikacija).

Najviše suizdavača dolazi iz Zagreba i Šibenika, njih je 17 odnosno 13. Nakon tih dvaju gradova, slijede gradovi: Karlovac, Rijeka, Pazin i Pula. Iz svakog od njih dolazi po 6 suizdavača. Podatak za Zagreb ne iznenađuje s obzirom na veličinu glavnog grada u odnosu na ostatak Hrvatske. Na drugom mjestu nalazi se Šibenik. Iz tog se podatka može iščitati kako šibenska Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ ima bogatu i raznoliku suradnju s ostalim institucijama u Šibeniku koja je vezana uz izdavačku djelatnost.

Vrijedi istaknuti i suradnju s inozemnim ustanovama. Dubrovačke knjižnice sudjelovale su u izdavanju triju publikacija zajedno sa Gradskom bibliotekom i čitaonicom iz Kotora te sa institucijama NVO Prostory iz Podgorice i dubrovačkim ogrankom Matice Hrvatske. Zabilježene su još 4 suradnje sa inozemnim institucijama. Gradska knjižnica Samobor ostvarila je suradnju sa Savezom kulturnih društava (slov. Zveza kulturnih društev) iz Maribora, a Gradska knjižnica Županja izdala je jednu publikaciju zajedno s institucijama iz Orašja u Bosni i Hercegovini, s ogrankom Matice hrvatske te s podružnicom HKD Napredak. Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ iz Karlovca zajedno s Knjižnicom Mirana Jarca iz slovenskog Novog Mesta izdala je jednu publikaciju. Jedna je publikacija objavljena u suradnji narodne knjižnice i fizičke osobe, a za to je primjer suradnja Hrvatske narodne knjižnice i čitaonice iz Našica te Verice Isidore Pavlović.

Broj izdavača/suizdavača po pojedinoj publikaciji	Ukupan broj publikacija	Ukupan broj izdavača/suizdavača
1	544	544
2	142	284
3	19	57
4	6	24
5	1	5
6	1	6
7	1	7
UKUPNO	714	927

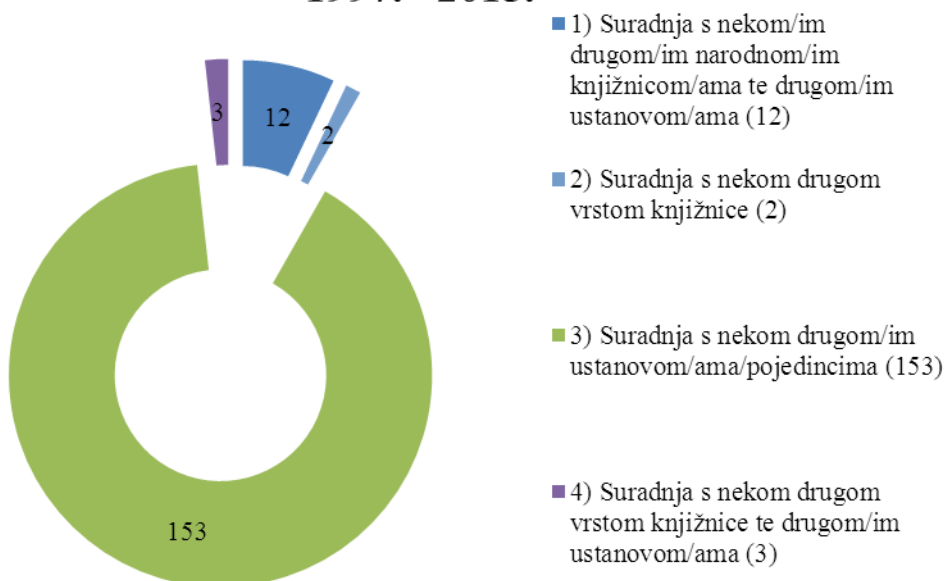
Tablica broj 4. Ukupan broj izdavača/suizdavača po pojedinoj objavljenoj publikaciji narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

U tablici broj 4. vidimo da je u impresumu kod najviše objavljenih publikacija zastupljen samo jedan nakladnik, tj. u 544 slučaja (76,2 %). Suradnja pri izdavanju 2 subjekta (narodne knjižnice s nekim drugim subjektom) zabilježena je u 142 slučaja (19,9 %), a suradnja tri subjekta zabilježena je 19 puta, što iznosi niskih 2,7 % od ukupno 714 objavljenih publikacija. Suradnje 4 i više subjekata zabilježene su iznimno rijetko, samo 9 puta. Najveći broj suizdavača iznosio je 7, a takva se suradnja ostvarila samo jednom.

Kako bismo lakše ustanovili kakva je bila suradnja narodnih knjižnica i drugih subjekata pri izdavanju publikacija, u ovom su radu vrste suradnje narodnih knjižnica pri izdavanju kategorizirane u nekoliko tipova, a to su:

- 1.) Suradnja s nekom/im drugom/im narodnom/im knjižnicom/ama te drugom/im ustanovom/ama;
- 2.) Suradnja s nekom drugom vrstom knjižnice;
- 3.) Suradnja s nekom drugom/im ustanovom/ama/pojedincima;
- 4.) Suradnja s nekom drugom vrstom knjižnice te drugom/im ustanovom/ama.

Tipovi suradnje pri objavljivanju publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske, 1997. - 2015.

Grafikon broj 2. Tipovi suradnje pri objavljivanju publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Što se tiče suradnje pri izdavanju, najviše, tj. gotovo svi oblici suradnje spadaju pod tip 3). Taj tip obuhvaća suradnju pojedine narodne knjižnice s nekom drugom ustanovom/ama ili pojedincima, a zabilježen je u 153 od ukupno 170 slučajeva suradnje, što iznosi visokih 90 %. Ostali tipovi suradnje zabilježeni su svega 12 puta (tip 1), 3 puta (tip 4) te 2 puta (tip 2).

Jedna vrsta suradnje unutar tipa 1, suradnja isključivo narodnih knjižnica, zabilježena je 8 puta. Od toga, pet su puta suizdavači bile dvije narodne knjižnice. Čak 4 takve suradnje zabilježene su između crikveničke Gradske knjižnice te one iz Selca.⁹⁰ Također, kod ovog tipa suradnje (tip 1) dva puta su suizdavači bile tri narodne knjižnice te jednom njih čak pet. Zbog manjeg opsega rada nije napravljena podjela narodnih knjižnica na izdavače i suizdavače.

⁹⁰ Narodna knjižnica i čitaonica Selce od 1. veljače 2000. godine u sastavu je današnje Gradske knjižnice Crikvenica. Vidi: Povijest. // Gradska knjižnica Crikvenica. 8.4.2011. Dostupno na: <http://www.knjiznica-crikvenica.hr/index.php/o-nama/povijest> (6.10.2018.).

Skupine suizdavača	Broj objavljenih publikacija	Ukupan broj suizdavača
Ogranci Matice Hrvatske	21	13
Obrazovne ustanove	20	10
Gradovi/Općine	15	12
Knjižničarska društva	14	8
Muzeji	11	10
Crkvene ustanove	9	7
Razni instituti	7	5
Druge knjižnice u Hrvatskoj	5	2
Inozemne knjižnice	4	2
Ostali suizdavači	94	69
UKUPNO	200	138

Tablica broj 5. Ukupan broj suizdavača objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine, objedinjeni u veće skupine

Naveli smo kako je ukupno 170 objavljenih publikacija izdano u suradnji. Kako je u nekim slučajevima zastupljeno više od dva suizdavača u impresumu, tako dolazimo do broja od 200 suizdavača. Kada se objedine svi suizdavači u veće skupine, vidimo da 10,5 % njih (21 od 200) pripada raznim ograncima Matice Hrvatske. Ukupno je 13 ogranaka Matice Hrvatske koji su sudjelovali pri izdavanju publikacija zajedno s narodnim knjižnicama iz Hrvatske. Ogranci Matice Hrvatske iz Šibenika, Dubrovnika i Našica sudjelovali su pri izdavanju triju publikacija zajedno s narodnim knjižnicama iz Hrvatske. Osim ogranaka Matice Hrvatske, narodne su knjižnice iz Hrvatske pri izdavanju publikacija relativno često surađivale i s obrazovnim ustanovama⁹¹, jedinicama lokalne uprave (općinama i gradovima), knjižničarskim društvima, muzejima te crkvenim ustanovama, a što je i vidljivo iz Tablice broj 5.

⁹¹ U toj skupini obuhvaćene su osnovne i srednje škole, visokoškolske ustanove te razna učilišta kao što su pučka otvorena učilišta.

7.5. Naklade objavljenih publikacija i nakladničke cjeline

Što se tiče podataka o nakladi publikacija koje su izdale narodne knjižnice iz Hrvatske u promatranom vremenskom razdoblju, a koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*, taj se podatak češće navodi nego što se ne navodi. Da budemo točniji, navodi se u 59,4 % slučajeva (kod 424 publikacije). Naklade publikacija variraju od samo 15 primjeraka pa čak do 2000 primjeraka. Naravno, navedene vrijednosti su krajnosti pa je tako samo jedna publikacija objavljena u 15 primjeraka, dok su 2 publikacije objavljene u 2000 primjeraka. Djelo koje su izdale Dubrovačke knjižnice, *Rukopisi Znanstvene knjižnice Dubrovnik = Catalogus codicum manuscriptum qui in Bibliotheca Rhacusina liberalium artium asserbantur* (ISBN 953-97111-0-X) objavljeno 1997. godine, imalo je nakladu od samo 15 primjeraka. Dva djela koje je izdala šibenska Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić", 1998. godine, izdana su u 2000 primjeraka. To su: *Šibenska katedrala* Radovana Ivančevića te *Boje zavičaja : Šibensko-kninska županija* Joška Belamarića. Prosječna naklada svih objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske analiziranih u ovom radu iznosi 500,5 primjeraka.

Red. Broj	Naklada	Broj publikacija	%
1.)	500	170	23,8
2.)	300	76	10,6
3.)	1000	38	5,3
4.)	200	32	4,5
5.)	700	29	4,1
6.)	100	17	2,4
7.)	150	10	1,4
8.)	800	10	1,4
9.)	Bez podataka	290	40,6
10.)	Ostalo	42	5,9
	UKUPNO	714	100

Tablica broj 6. Najčešće naklade objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

U tablici broj 6. vidimo kako je najviše publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske objavljeno u nakladi od 500 primjeraka, što je gotovo identično prosječnoj nakladi svih

publikacija tih knjižnica za koje postoji podatak o nakladi (500,5 primjeraka). Među prvih pet najčešćih naklada još se nalaze i naklade od 300, 1000, 200 i 700 primjeraka. Na spomenutih prvih pet najčešćih naklada otpada gotovo 50 % svih objavljenih publikacija (345 od 714 publikacija, odnosno 48,3 %).

Većina publikacija koje su objavile narodne knjižice iz Hrvatske od 1997. do 2015. godine nisu dio određene nakladničke cjeline. Broj publikacija koje su dio neke nakladničke cjeline, prema podacima iz *Nacionalne tekuće bibliografije: Niza A – Knjige*, je 272 (38,1 %). Publikacija koje nisu dio nakladničke cjeline ukupno je 442 (61,9 %). U ovom radu nisu navedene nakladničke cjeline poimence jer se u *Hrvatskoj nacionalnoj bibliografiji: Nizu A – Knjige* uvijek navodi jedna nakladnička cjelina, dok u katalogu NSK znaju biti navedene i dvije nakladničke cjeline za pojedino djelo.

7.6. Opseg objavljenih publikacija

Opseg objavljenih publikacija, prema broju stranica, podijeljen je u nekoliko kategorija, a to su sljedeće:

- 1.) publikacije do 48 stranica;
- 2.) publikacije od 49 do 100 stranica;
- 3.) publikacije od 101 do 200 stranica;
- 4.) publikacije od 201 do 300 stranica;
- 5.) publikacije od 301 do 500 stranica;
- 6.) publikacije od 501 i više stranica;
- 7.) ostalo.

Opseg objavljenih publikacija obuhvaća sve stranice koje su numerirane i rimskim i arapskim brojevima. Dakle, opseg obuhvaća i podatke o, primjerice, broju stranica predgovora itsl.

Opseg objavljenih jedinica knjižnične građe narodnih knjižnica iz Hrvatske koje su obuhvaćene u ovom radu varira, što je i očekivano. Dvije jedinice knjižnične građe bile su

vrlo skromna opsega pa im opseg iznosi tek 6 stranica. To su bila dva kataloga izložbe⁹² koje je izdala Gradska knjižnica Đurđevac 2007. godine. Gledajući opseg, jedinica knjižnične građe s najvećim brojem stranica je *Sedam stoljeća Šibenske biskupije : zbornik radova sa Znanstvenog skupa Šibenska biskupija od 1298. do 1998., Šibenik, 22. do 26. rujna 1998.* Ova jedinica knjižnične građe ukupno ima 998 stranica, a izdala ju je Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić" iz Šibenika. Malo prije bilo je govora o nakladničkim cjelinama pa možemo reći kako ovo djelo, koje se bavi poviješću, spada u nakladničku cjelinu Knjižnica Baščina šibenske gradske knjižnice.

Ukupan broj stranica	Broj objavljenih publikacija	%
Do 48	100	14,0
49-100	213	29,8
101-200	250	35,0
201-300	102	14,3
301-500	32	4,5
501 i više	12	1,7
Ostalo	5	0,7
UKUPNO	714	100

Tablica broj 7. Opseg objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Kategorije od 1.) do 4.) obuhvaćaju veliku većinu publikacija, točnije, njih 665 (93,1 %). Kada se taj podatak malo detaljnije analizira, možemo vidjeti da gotovo trećina svih publikacija, njih 250 od 714, prema opsegu spada u kategoriju 3.), tj. ima između 101 i 200 stranica. Publikacija čiji je opseg između 49 i 100 stranica ukupno je 213 (29,8 %). Na 3. i 4. mjestu nalaze se publikacije opsega između 201 do 300 stranica (ukupno ih je 102 (14,3 %)) te publikacije koje imaju do 48 stranica (ukupno ih je 100 (14 %)). Kategorija 7.) uključuje 3 publikacije kod kojih se nije mogao točno utvrditi broj stranica te 2 publikacije kojima je opseg naveden u svescima te listovima, odnosno 5 publikacija.

⁹² To su ova djela: Šabarić i mali prijatelji: *Sve je bijelo : Galerija Ex Libris, Đurđevac, prosinac 2006.-siječanj 2007.* Zdravka Šabarića te Gordana Špoljar Andrašić : *Galerija Ex Libris, Đurđevac, veljača-ožujak, 2007.* istoimene autorice.

Prosječni opseg objavljenih publikacija iznosi 140,5 stranica. Srednja vrijednost, medijan, iznosi 113 stranica.⁹³ Prema određenom broju stranica najviše je jedinica knjižnične građe koje sadrže 95, 89 te 79 stranica. Taj je broj stranica zabilježen 9 puta (kod svakog od triju navedenih opsega).

7.7. Jezik objavljenih publikacija

Kako se ovdje analizira izdavačka djelatnost narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, očekivano je da je najveći broj objavljenih publikacija na hrvatskom jeziku. Broj publikacija koje su pisane isključivo na hrvatskom jeziku iznosi više od 90 %. Takvih je publikacija ukupno 651 (91,1 %). Kada bi se uključile i publikacije koje su pisane dijelom na stranim jezicima, a dijelom na hrvatskom jeziku, taj postotak bio bi još viši. Jedan manji dio publikacija nije pisan isključivo na hrvatskom jeziku, a takvih je publikacija ukupno 63. Većina tih publikacija pisana je na hrvatskom jeziku te na još nekom ili nekim stranim jezicima.

Jezik/jezici	Broj objavljenih publikacija
Hrvatski jezik	651
Hrvatski jezik + strani jezik / jezici	52
Isključivo strani jezik	6
Nepoznato	3
Tekst na više jezika	2
UKUPNO	714

Tablica broj 8. Jezik/jezici objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Nakon publikacija koje su pisane isključivo na hrvatskom jeziku, slijede publikacije koje su pisane na hrvatskom jeziku te na jednom ili dva strana jezika (52 publikacije). Prema ukupnom broju, nakon njih dolaze djela pisana isključivo na stranom jeziku (6 publikacija), djela čiji je jezik nepoznat (3 publikacije) te djela koja su pisana na više jezika, no ne može se zaključiti koji su to jezici (2 publikacije). Zadnje su tri spomenute kategorije zastupljene u

⁹³ Za ukupno 709 jedinica knjižnične građe koje imaju podatak o opsegu. Navedeno je kako kod ukupno 5 jedinica knjižnične građe nije naveden taj podatak.

zanemarivom broju. Objavljenih publikacija u tim kategorijama je samo 11, što je malo više od 1,5 % svih objavljenih publikacija obuhvaćenih ovim radom.

Od objavljenih publikacija koje su pisane na hrvatskom i nekom stranom jeziku, najviše je onih koje su pisane na hrvatskom i engleskom jeziku. Slijede ih publikacije koje su pisane na hrvatskom i talijanskom jeziku, a njih je 11. Te su publikacije uglavnom izdavale narodne knjižnice u Istarskoj županiji. To je i razumljivo s obzirom na to da se tamo nalazi najveći broj pripadnika talijanske nacionalne manjine u Hrvatskoj. Kao karakteristična djela koja su pisana na hrvatskom te na stranom/im jeziku/cima možemo izdvojiti ova: *Pozica [2008.] : zbirka literarnih i likovnih radova učenika Poreča, Zaboka i Crikvenice* urednice Marije Gračaković (tekst je na hrvatskom i talijanskom jeziku) te *Lapis Histriae 2007. / Međunarodni književni natječaj Fulvio Tomizza = Concorso letterario internazionale Fulvio Tomizza = Mednarodni literarni natečaj Fulvio Tomizza, Umag = Umago 2007.* Autor ove publikacije je sastanak Međunarodni književni natječaj Fulvio Tomizza (2007 ; Umag), a pisana je na hrvatskom, talijanskom i slovenskom jeziku.

Jezici	Broj objavljenih publikacija
Hrvatski i engleski jezik	14
Hrvatski i talijanski jezik	11
Hrvatski, talijanski i slovenski jezik	7
Hrvatski i slovenski jezik	6
Hrvatski i latinski jezik	5
Hrvatski i slovački jezik	2
Hrvatski i francuski jezik	1
Hrvatski i mađarski jezik	1
Hrvatski, njemački i francuski jezik	1
Hrvatski i perzijski jezik	1
Hrvatski, slovenski i engleski jezik	1
Hrvatski, latinski i engleski jezik	1
Hrvatski i španjolski jezik	1
UKUPNO	52

Tablica broj 9. Ukupan broj objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske pisanih na hrvatskom te na stranom/im jeziku/cima koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Za određivanje jezika objavljene publikacije korišteni su podaci iz naslova te podaci koji se nalaze u napomenama, unutar bibliografskog zapisa. U radu nismo analizirali koliko objavljenih publikacija narodnih knjižnica u Hrvatskoj ima prijevode sažetaka te slične podatke koji su na neki način vezani uz jezik/jezike.

7.8. Autori publikacija

7.8.1. Broj autora/ica po publikaciji

Analizirajući broj autora odnosno autorica po publikaciji, vidimo da dominiraju publikacije koje su stvorili jedan autor/ica ili dvoje autora. Jedan autor ili autorica je sudjelovao pri stvaranju 220 publikacija (30,8 %), a dvoje autora pri izradi 204 publikacije (28,6 %). Na trećem se mjestu nalaze publikacije u čijem je stvaranju sudjelovalo 5 i više autora ili autorica. Takvih je publikacija ukupno 166 (23,2 %). U skupinu Nepoznato/Ostalo uvrštene su publikacije kojima se nije mogao utvrditi točan broj autora te one publikacije kod kojih je više autora sudjelovalo pri stvaranju, no ti autori nisu navedeni u kataložnom zapisu NSK. Kao primjer možemo navesti publikaciju *Ca je ča : zbirku dječje dijalektalne poezije s literarnog natječaja 2007.-2012.* koju su uredile Nataša Raspor i Silvia Fiamengo. Kao ostali autori, u katalogu NSK, navode se dvije spomenute urednice te pisac predgovora, no ne navode se autori poezije. Što se tiče vrste autora, uglavnom je riječ o individualnim autorima.

Broj autora po publikaciji	Broj objavljenih publikacija
1 autor/ica	220
2 autora/ice	204
3 autora/ice	57
4 autora/ice	25
5 i više autora/ica	166
Nepoznato/Ostalo	42
UKUPNO	714

Tablica broj 10. Ukupan broj autora/ica po objavljenim publikacijama narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

7.8.2. Autori objavljenih publikacija

Od ukupno 714 publikacija koje su obuhvaćene ovim radom, za njih 594 (83,2 %) postoji podatak o autoru. Kod jednog manjeg broja, kod ukupno 120 publikacija (16,8 %), nije navedeno tko je autor. Kada nema podataka o autoru, onda je uglavnom riječ o publikacijama koje je stvaralo više autora te se vrlo često navodi ime urednika ili priređivača. U dosta je slučajeva riječ bila o zbornicima, antologijama ili zbirkama određene vrste radova (primjerice, literarnih radova). Neki karakteristični primjeri su: *Odgoj kazalištem : zbornik* koji je priredila Ranka Javor te *Drenovačka antologija hrvatskoga pjesništva : uz dvadeseti saziv Pjesničkih susreta* priređivačice Sanje Jukić. Ukupno je 435 različitih autora, bilo individualnih, bilo korporativnih, bilo sastanaka.

Ukupno 344 od 435 različitih autora objavilo je jednu publikaciju, što iznosi 79,1 % od ukupnog broja autora. Sveukupno 91 autor/ica objavio/la je 2 ili više publikacija. Dakle, oni su stvorili 250 publikacija koje su objavile narodne knjižnice iz Hrvatske u promatranom razdoblju, a koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*.

Analizirajući autorstvo objavljenih publikacija, na prvom je mjestu sastanak *Draga domaća rječ* (taj sastanak uključuje razna godišta) koji je 11 puta naveden kao autor. Tu je publikaciju objavljivala Gradska knjižnica i čitaonica "Gustav Krklec" iz Ivanca. Nakon tog sastanka slijedi još jedan, a to je *Susret čakavskih pjesnika* (koji je kroz godine mijenjao nazive) s 8 objavljenih publikacija. Tu je publikaciju kontinuirano izdavala Gradska knjižnica Poreč.

Nakon navedenih dvaju sastanaka, po broju objavljenih publikacija slijede individualni autori. To su: Mladen Bjažić, Ivana Brlić-Mažuranić te Ante Tičić. Svakome od spomenutih autora narodne su knjižnice objavile razna djela po 6 puta. Ante Tičiću svih 6 publikacija izdala je Gradska knjižnica Zadar, a isto toliko publikacija čiji je autor Mladen Bjažić izdala je Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ iz Šibenika. Kod djela čija je autorica Ivana Brlić-Mažuranić situacija je znatno drugačija. Ukupno su joj zajedno 3 djela izdali Gradska knjižnica Slavonski Brod te Društvo knjižničara Slavonski Brod, navedena narodna knjižnica samostalno je izdala 2 djela, dok je jedno djelo izdala Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" iz Karlovca. Po pet publikacija, a koje su objavile narodne knjižnice iz Hrvatske, stvorili su sastanak *Recital ljubavne poezije "Željko Boc"* (uključuje razna godišta) te autor Duško Deković.

Vrsta autorstva	Broj autora	Broj objavljenih publikacija
Individualni autor/ica	383	507
Korporativni autor	9	17
Sastanak	43	70
Bez autora	120	120
UKUPNO	555	714

Tablica broj 11. Vrste autorstva objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Navedeno je kako su neki autori stvorili više publikacija. Ukupno je 60 autora stvorilo dvije, a 31 autor 3 i više publikacija. Niže, u tablici broj 12., može se vidjeti popis autora koji su stvorili 4 ili više publikacija. Individualni autori dominiraju na tom popisu te njihov broj iznosi 13 od ukupno 18. Ostali su autori zastupljeni u vrlo malom broju. Osim navedenih triju sastanaka tu su još: Gradska knjižnica (Zagreb) s 4 publikacije te Međunarodni književni natječaj Fulvio Tomizza (koji uključuje razna godišta) također s 4 publikacije. Dodatnih 13 autora stvorilo je po 3 publikacije.

Autor	Broj objavljenih publikacija
Draga domača rieč (razna godišta)	11
Susret čakavskih pjesnika (razna godišta)	8
Bjažić, Mladen	6
Brlić-Mažuranić, Ivana	6
Tičić, Ante, književnik	6
Deković, Duško	5
Recital ljubavne poezije "Željko Boc" (razna godišta)	5
Demeter, Igor	4
Dobrovoljac, Milan	4
Gradska knjižnica (Zagreb)	4
Kustura, Slaven	4
Maksan, Anka	4
Međunarodni književni natječaj Fulvio Tomizza (razna godišta)	4
Pajtak, Alen	4
Pjevac, Dragica	4

Plevnik, Danko	4
Zoričić, Amalija	4
Zorko, Đurđa	4
UKUPNO	91

Tablica broj 12. Autori 4 ili više objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Dotaknuli smo se i vrste autora te spola autora kako bi se vidjelo kakva je struktura autora. Glede toga, zaključak je da su narodne knjižnice iz Hrvatske najviše objavljivale publikacije koje su stvarali individualni autori i autorice. Broj autora koji spada u tu kategoriju iznosi 383 od 435 (88 %) svih autora, što je i očekivano, a oni su stvorili 71 % svih objavljenih publikacija koje su ovdje analizirane (507 od 714 publikacija). Nakon individualnih autora i autorica slijede publikacije čiji su autori razni sastanci te publikacije korporativnih autora. Publikacija koje nemaju podatak o autoru ukupno je 120.

Individualni autor/ica	Broj autora	Broj objavljenih publikacija
Autor	234	317
Autorica	148	189
Nepoznato	1	1
UKUPNO	383	507

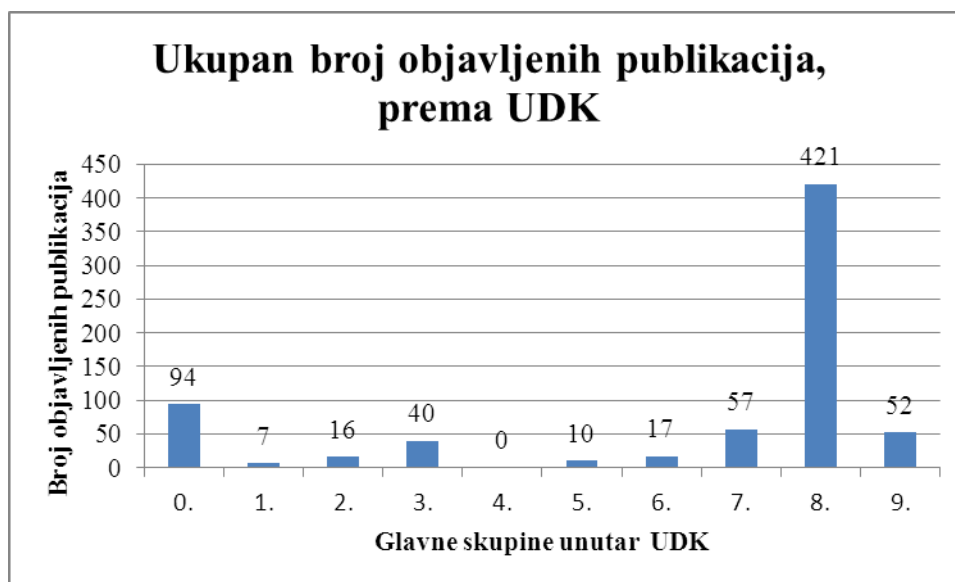
Tablica broj 13. Individualni autori objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine, podjela prema spolu

Kada se pak pogleda spol individualnih autora, vidimo da dominiraju autori, dok autorice zaostaju za svojim kolegama. Relativni broj autora iznosi 61,1 %, a oni su objavili 62,5 % publikacija individualnih autora (317 od 507). Položaj autorica je ovakav: njihov apsolutan broj iznosi 148, a relativan 38,6 %. Objavile su ukupno 189 publikacija (37,3 %). Za jednu publikaciju nije se moglo utvrditi je li ju stvorila autorica ili autor.

7.9. Broj objavljenih publikacija prema UDK

Jedna od hipoteza na početku ovog istraživanja bila je da su narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj izdale najviše publikacija koje spadaju u glavne skupine 0 i 8 Univerzalne decimalne klasifikacije. Ta je hipoteza potvrđena jer je upravo najviše publikacija dio spomenutih skupina UDK. Na objavljene publikacije unutar skupine 8 odnosi se gotovo 60 % svih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske uvrštenih u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Razlog za to je što u tu skupinu UDK spadaju književnosti te jezici.

Na drugom mjestu nalazi se skupina 0, a u nju spada literatura s područja knjižničarstva, s malo više od 13 % ukupnog broja objavljenih publikacija. U ostalim skupinama, zajedno, objavljeno je 199 publikacija (27,8 %). U skupini 1 objavljeno je najmanje publikacija, svega 7. Narodne su knjižnice rijetko objavljivale i publikacije koje spadaju u skupine 2, 5 i 6 UDK. U skupinama 1, 2, 5 i 6 u 19 godina objavljeno je svega 50 publikacija. U skupini 2, podskupina 26/27 *Opća povijest Crkve*, zastupljena je s 10 publikacija (od ukupno 16 publikacija koje su dio te skupine). U skupini 6 nijedna podskupina nije zastupljena s više od 2 publikacije.

Grafikon broj 3. Ukupan broj objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine, prema glavnim skupinama Univerzalne decimalne klasifikacije

Nakon analize svih 714 objavljenih publikacija, dolazimo do podatka da je ukupno zastupljeno 75 različitih podskupina UDK. Među najčešćima podskupinama vidimo kako ih ima iz raznih glavnih skupina. Tu su zastupljene skupina 0 (s 2 podskupine), skupina 2 (s 1 podskupinom), skupina 3 (s 2 podskupine), skupina 7 (s 2 podskupine), skupina 8 (s 2 podskupine) te skupina 9 (s 2 podskupine).

Redni broj	Podskupina	Ukupno objavljenih publikacija
1.)	821.163.42 Hrvatska književnost / 886.2 Hrvatska književnost	389
2.)	02 Knjižničarstvo. Čitanje / 02 Knjižničarstvo	69
3.)	908 Regionalne studije. Poznavanje zavičaja	23
4.)	821 Svjetska književnost	12
5.)	26/27 Opća povijest Crkve	10
6.)	78 Glazba / 78 Glazba. Glazbeni instrumenti i oprema	10
7.)	39 Etnologija. Običaji. Folklor / 39 Etnologija. Etnografija. Folklor	9
8.)	929 Biografije. Genealogija. Heraldika	9
9.)	75 Slikarstvo	8
10.)	08 Poligrafije. Publikacije za djecu i mlade. Službene publikacije	7
11.)	355/359 Vojništvo	7
12.)	Ostale podskupine	161
UKUPNO		714

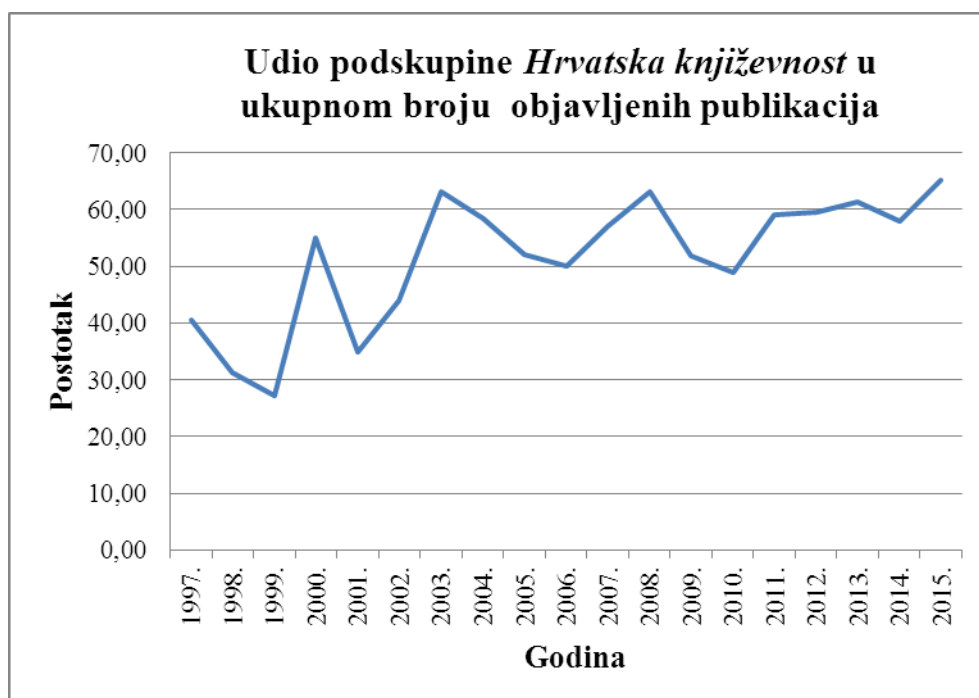
Tablica broj 14. Najčešće podskupine UDK zastupljene kod objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Kolika je zastupljenost publikacija hrvatske književnosti posebice se dobro može vidjeti kada se isključivo pogleda ukupan broj objavljenih publikacija iz te podskupine (bez ostalih književnosti i podskupina unutar skupine 8). Osim najzastupljenije podskupine *Hrvatska književnost* (821.163.42/886.2) sa 389 izdanih publikacija, u skupini 8, s više od 10 publikacija zastupljena je i podskupina *821 Svjetska književnost* (s 12 objavljenih publikacija). Sa po 6 objavljenih publikacija zastupljene su podskupine: *811.163.42 Hrvatski jezik* te *821.13 Romanske književnosti*.

O zastupljenosti podskupine *Hrvatska književnost* (821.163.42/886.2) jasno nam govori i podatak da je više od polovine, točnije 54,5 % (389 od 714), svih objavljenih jedinica knjižnične građe iz te podskupine UDK. Malo manje od 10 % (9,7 %) objavljenih publikacija dio je podskupine 02 *Knjižničarstvo. Čitanje / Knjižničarstvo*. Na trećem se mjestu nalaze djela koja se bave zavičajem, podskupina: 908 *Regionalne studije. Poznavanje zavičaja*, sa 23 publikacije. Osim podskupina koje su prikazane u tablici broj 14. vidimo kako je samo 6 podskupina zastupljeno sa 10 ili više objavljenih publikacija.

I grafikon br. 4 vrlo lijepo ilustrira koliko je visok postotak objavljenih publikacija iz podskupine *Hrvatska književnost* (821.163.42/886.2) unutar pojedinih godina. Vidimo da je najniži udio spomenute podskupine bio 1999. godine. Tada je udio ove podskupine u odnosu na sve objavljene publikacije iznosio 27,27 %, no razlog za to je što su tada narodne knjižnice iz Hrvatske objavile samo 11 publikacija (od toga su 3 bile iz podskupine *Hrvatska književnost*). U 13 od 19 godina taj je postotak iznosio najmanje 50 % svih objavljenih publikacija. Najviši je bio 2015. godine kada je iznosio čak 65,22 %. U godinama 2003. i 2008. također je iznosio visokih 63,16 %. U razdoblju od 2003. do 2015. samo jedne godine, 2010. godine, navedeni postotak nije bio 50 % ili viši.

Veliki udio objavljenih publikacija unutar skupine 8 odnosi se na poeziju. Kod 118 objavljenih publikacija, u bibliografskom zapisu, u napomeni, navedeno je da se radi o poeziji. Kod još 99 objavljenih publikacija moglo se utvrditi iz naslova ili pomoću UDK oznake da je riječ o poeziji. Neki od termina koji su bili dio naslova iz kojih smo mogli zaključiti da je riječ o poeziji, bili su: pjesme, stihovi i ilustracije, pjesništvo, sadrži i stihove itsl. Neke UDK oznake koje su nam signalizirale da je riječ o poeziji su: 821.163.42-93-1, 821.163.42'282-1, 821.163.42-1'282(082), 821.163.42'282-13 itsl. Dakle, 217 objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske, što je više od polovine svih publikacija unutar skupine 8 UDK, odnosi se na poeziju.

Grafikon broj 4. Udio podskupine UDK *Hrvatska književnost* u objavljenim publikacijama narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju*: Niz A – *Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Podskupina unutar UDK	Broj objavljenih publikacija
001 Znanost i znanje	1
02 Knjižničarstvo. Čitanje	5
06 Organizacije. Društva. Udruge. Kongresi. Izložbe. Muzeji	1
08 Poligrafije. Publikacije za djecu i mlade. Službene publikacije	1
32 Politika	1
355/359 Vojništvo	1
36 Socijalni rad. Osiguranje	1
371 Školstvo. Metodika nastave	2
39 Etnologija. Običaji. Folklor	2
636/639 Stočarstvo. Pčelarstvo. Lovstvo. Ribarstvo	1
655 Grafička industrija. Nakladništvo. Knjižarstvo	1
71 Prostorno planiranje. Urbanizam. Rurizam. Pejzažna arhitektura	1
72 Arhitektura	1
74 Crtanje. Primijenjena umjetnost i umjetnički obrt	1

796/799 Sport	1
821.13 Romanske književnosti	1
821.163.42 Hrvatska književnost	38
908 Regionalne studije. Poznavanje zavičaja	1
929 Biografije. Genealogija. Heraldika	1
UKUPNO	62

Tablica broj 15. Zastupljenost podskupina unutar UDK kod objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u 2013. godini

Kao ilustrativan primjer može nam poslužiti i tablica broj 15. u kojoj je prikazano kako izgleda izdavačka djelatnost narodnih knjižnica iz Hrvatske u odnosu na zastupljenost njihovih publikacija unutar UDK. Odabrana je 2013. godina kada su narodne knjižnice iz Hrvatske izdale najviše jedinica knjižnične građe. I ovdje dominira podskupina 821.163.42 *Hrvatska književnost* s više od 60 % izdanih publikacija, s ukupno 38 izdanih publikacija, odnosno 61,3 %. Sljedeća podskupina je 02 *Knjižničarstvo. Čitanje* sa 5 izdanih publikacija. Sve ostale podskupine, njih 17, zastupljene su sa samo 1 ili 2 objavljene publikacije, češće samo jednom publikacijom. Naravno, to je jedan izdvojeni primjer, no uglavnom su i ostale godine vrlo slične ovom primjeru.

7.10. Tiskare

Najviše objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske tiskano je u Zagrebu (236 publikacija, 33,1 %). Nakon Zagreba slijede Šibenik, Rugvica i Zadar u kojima je tiskano 59, 46 i 40 publikacija. Za 27 publikacija nema podataka u kojem su gradu i u kojoj tiskari tiskani, dok je za 20 publikacija navedena samo tiskara, bez mjesta izdanja. U ukupno 63 različita naselja nalaze se tiskare u kojima su bile tiskane publikacije koje su objavile narodne knjižnice iz Hrvatske u promatranom razdoblju.

Što se tiče tiskara, u ukupno njih 13, tiskano je 10 ili više publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske. U njima je tiskano ukupno 341 od 714 objavljenih publikacija (47,8 %). Tiskara u kojoj je najviše publikacija tiskano je iz Zagreba, a to je tiskara Itg.⁹⁴ U njoj je tiskana 81 publikacija (11,3 % svih publikacija). Nakon nje slijedi tiskara Graforad iz Rugvice

⁹⁴ Navodi se i kao: ITG Digitalni tisak.

u kojoj je tiskano 46 publikacija (6,4 %). U prvih pet tiskara se još nalaze 2 šibenske tiskare te zagrebačka tiskara Denona (navodi se kao i Tiskara Denona). U šibenskim tiskarama, Tiskari Kačić te Tiskari "Malenica" tiskana je 31 odnosno 30 publikacija, a u tiskari Denona 29 publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske.

7.11. Predmetne odrednice u katalogu NSK

Od ukupno 714 objavljenih publikacija, za njih 316 navedena je/su predmetna/e odrednica/e u katalogu NSK (44,3 %) dok za 398 publikacija nije/nisu navedena/e (55,7 %). Kod 180 objavljenih publikacija navedena je samo jedna predmetna odrednica, kod 95 publikacija 2 predmetne odrednice, dok je kod 41 publikacije navedeno 3 i više predmetnih odrednica. Najveći broj predmetnih odrednica, ukupno 10, sadrži publikacija *Prirodna baština Hrvatske u literaturi za djecu i mlade : zbornik radova / 5. okrugli stol o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade, Split, 26. svibnja 2014.* koju je izdala splitska Gradska knjižnica Marka Marulića. Uglavnom publikacije koje nisu dio skupine 8 UDK sadrže predmetne odrednice. U poglavlju *Hrvatska nacionalna bibliografija* naveli smo koja je građa oslobođena od dodjeljivanja predmetnih odrednica.

Spomenutih 316 objavljenih publikacija sadrži ukupno 521 predmetnu odrednicu, što iznosi malo više od 1,6 predmetne odrednice po publikaciji. Od te 521 predmetne odrednice gotovo su sve različite, no nekoliko njih se navodi 3 i više puta. Te predmetne odrednice su: *Karlovac -- Turistički vodiči* (4 puta), *Zavičaj u književnosti – Kongresi* (4 puta), *Dječja književnost – Kongresi* (3 puta), *Hrvatska dječja književnost – Kongresi* (3 puta), *Knjige i čitanje* (3 puta), *Književnost za mlade – Kongresi* (3 puta) te *Kozmologija -- 20. st.* (3 puta). Još se 22 predmetne odrednice navode po 2 puta, a 454 predmetne odrednice jednom. Zastupljene su 483 različite predmetne odrednice.

Kada smo predmetne odrednice detaljnije analizirali te rastavili na pojedinačne pojmove, dobili smo ove rezultate. Najčešće je bio zastupljen termin *Povijest* (85 puta, tj. 7,5 %), a nakon tog termina slijede ovi: *Kongresi* (67 puta), *Hrvatska* (45 puta), *Karlovac* (26 puta), *Šibenik* (22 puta), *Izložbe* (21 put), *Biografije* (19 puta), *Bibliografija* (18 puta), *Knjižnice* (16 puta), *Sisak* (14 puta), *Narodne knjižnice* (14 puta). Na ovih 11 najčešćih termina odnosi se 30,6 % ukupnih pojmova unutar predmetnih odrednica. Pojedinačnih pojmova unutar predmetnih odrednica bilo je ukupno 1133, od toga 503 različita pojma. Čak

346 pojmova spominje se samo jednom, što nije ništa neobično s obzirom na velik broj knjižnica te različite publikacije koje su objavljivale.

7.12. Ostali podaci

7.12.1. Izdanja objavljenih publikacija

Podaci koji se tiču izdanja promatranih publikacija nisu zastupljeni u nekoj većoj mjeri. U ovom radu zabilježeni su samo podaci koje se tiču 2., 3., 4. te posebnih izdanja. Nisu uzeti u obzir podaci koji govore o prvom izdanju određene publikacije, no takvi su podaci bili iznimno rijetki. Kako je riječ o publikacijama koje su izdavale narodne knjižnice, nije bilo očekivano da će se ova vrsta podataka više puta pojavljivati, s obzirom na to da one ne objavljuju komercijalna izdanja koja se izdaju više puta.

Kod 17 objavljenih publikacija navode se podaci koji nam govore je li određena publikacija izdana po 2., 3. ili 4. put te je li nešto mijenjano u odnosu na 1. izdanje. Kod najviše objavljenih publikacija, ukupno 13, spominje se 2. izdanje i to u raznim oblicima (to su: 2. izd., 2. dopunjeno izd., 2. izmijenjeno izd., 2. popravljeno izd., 2. prošireno izd., 2a completata ed. i 2nd revised ed.). Vidimo da su dvije publikacije, odnosno njihovo drugo izdanje, izdane na stranim jezicima, na engleskom i talijanskom jeziku.⁹⁵ Kod 4 publikacije navedeno je 2. dopunjeno izd., kod 3 publikacije 2. izd., a kod 2 publikacije 2. prošireno izd.

Kod dviju publikacija je riječ o 3. izdanju (oblici: 3. dopunjeno i izmijenjeno izd. i 3. izmijenjeno izd.). Samo se kod jedne publikacije navodi kako je riječ o posebnom izdanju. Također, kod jedne publikacije riječ je o 4. izdanju. To je djelo *Helka Stapp i njene sanje* Jele Godlar, a izdala ga je šibenska Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić".

7.12.2. CD/DVD

Samo malen broj publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske sadrži CD-e ili DVD-e. Prema podacima iz *Hrvatske tekuće bibliografije: Niza A – Knjige*, takvih je publikacija sveukupno 11. Narodne knjižnice čije publikacije imaju CD-e ili DVD-e su ove: Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac (3 objavljene publikacije), Gradska i sveučilišna

⁹⁵ To su karlovački turistički vodiči, a izdala ih je Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac. Njihov autor je Alen Pajtak.

knjižnica Osijek (3 objavljene publikacije), Gradska knjižnica Marka Marulića Split (2 objavljene publikacije), Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić" Šibenik (1 objavljena publikacija), Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak (1 objavljena publikacija) te Gradska knjižnica i čitaonica iz Virovitice (1 objavljena publikacija). Dakle, samo je 6 narodnih knjižnica objavilo publikaciju koja sadrži CD ili DVD. U zapisima se navode kao: zvučni CD, audio video CD, video DVD, optički disk itsl.

7.12.3. Vrsta građe

Prema podacima iz kataloga NSK, publikacije koje su izdale narodne knjižnice u Hrvatskoj u razdoblju od 1997. do 2015., a koje se nalaze u *Hrvatskoj tekućoj bibliografiji: Nizu A – Knjige*, u velikoj su većini knjige. Njih je 710 od ukupno 714 publikacija izdanih od strane narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Druge vrste građe zastupljene su sa svega 4 publikacije. Od toga malenog broja, 3 publikacije su: optički disk i knjiga, a jedna je: glazbena građa, tiskane note. Vidimo da su narodne knjižnice iz Hrvatske u promatranom razdoblju, uglavnom, izdavale knjige kada se gleda vrsta građe. To je bilo potpuno očekivano.

8. Rasprava

U ovom ćemo dijelu rada detaljnije raspraviti dobivene rezultate istraživanja. Na početku dotaknut ćemo se nekoliko hipoteza koje smo testirali ovim istraživanjem. Ukratko ćemo prikazati i izdavačku djelatnost triju narodnih knjižnica koje su objavile najviše publikacija u promatranom razdoblju, a koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*, kako bismo dobili nešto bolji uvid u istraživanu djelatnost narodnih knjižnica iz Hrvatske.

Prije nego što krenemo dalje, svakako treba imati na umu ono što smo ranije napomenuli, a tiče se rezultata koji nisu u potpunosti točni. Neki zapisi ponekad nedostaju u svescima koje smo koristili. Ipak, kao što smo već napomenuli, s obzirom na vrlo malen broj publikacija koje su izdale narodne knjižnice iz Hrvatske, i da su nam svi bibliografski zapisi bili dostupni, s velikom vjerojatnošću možemo pretpostaviti kako krajnji podaci vjerojatno ne bi bili znatno drugačiji, tj. ne bi bilo većih odstupanja od rezultata koje smo dobili.

Hipoteze koje su formulirane prije istraživanja navedene su u poglavlju *Cilj istraživanja*. Prva je hipoteza bila da su u Republici Hrvatskoj narodne knjižnice iz većih urbanih središta objavljuvale značajno više od narodnih knjižnica iz manjih naselja. Ta je teza djelomično potvrđena. Primjerice, kada pogledamo prvih 20 narodnih knjižnica prema broju objavljenih publikacija, vidimo da je među tim knjižnicama ukupno 8 narodnih knjižnica iz 20 najvećih gradova u Hrvatskoj. Te su narodne knjižnice iz: Karlovca, Šibenika, Zadra, Zagreba, Siska, Splita, Rijeke i Velike Gorice (poredane su prema broju ukupno objavljenih publikacija). Među njima nalazi se 7 narodnih knjižnica iz sjedišta hrvatskih županija. Te su knjižnice objavile najmanje 10 publikacija u promatranom razdoblju. Iako je opravdano kritizirati činjenicu da tretiramo narodne knjižnice koje su objavile 10 publikacija u promatranom razdoblju kao veće izdavače, treba imati na umu da većina narodnih knjižnica u tom razdoblju nije izdala niti jednu publikaciju koja je zatim uvrštena u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Svakako bi trebalo uzeti u obzir činjenicu da većina narodnih knjižnica iz Hrvatske praktički nema nikakvu izdavačku djelatnost. Ta je činjenica odlučujuća kada govorimo da su narodne knjižnice iz Hrvatske koje su objavile 10 publikacija u promatranom razdoblju veći izdavači. Možemo slobodno reći kako su one relativno „veliki“ izdavači (u odnosu na sve narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj).

S druge strane, kada pogledamo iz kojih su naselja knjižnice koje se nalaze na prvih 20 mjesta, prema broju objavljenih publikacija, vidimo i da ondje ima knjižnica koje su iz malih naselja. Primjerice, Općinska narodna knjižnica iz Drenovaca je iz mjesta koje je 2011. imalo nešto manje od 2000 stanovnika.⁹⁶ Isto tako, Gradska knjižnica Ivan Vidali iz Korčule nalazi se na 11. mjestu, a grad Korčula je, također, imao nešto manje od 3 000 stanovnika 2011. godine.⁹⁷ Među prvih 20 narodnih knjižnica-izdavača ima i onih koje se mogu svrstati među naselja srednje veličine u Republici Hrvatskoj. Ovdje možemo izdvojiti narodne knjižnice iz Samobora, Županje i Poreča. Možemo zaključiti kako je naša prva hipoteza samo djelomično

⁹⁶ U naselju Drenovci 2011. godine živjelo je 1946 stanovnika, dok je u istoimenoj općini živjelo 5174 stanovnika navedene godine. Vidi: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. : stanovništvo prema spolu i starosti = Census of population, households and dwellings 2011 : population by sex and age. // Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske = Croatian Bureau of Statistics. Zagreb : Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske = Croatian Bureau of Statistics, 2013. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf (22.10.2018.).

⁹⁷ U naselju Korčula 2011. godine živjelo je 2856 stanovnika, a u istoimenoj je općini živjelo 5663 stanovnika te godine. Vidi: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. : stanovništvo prema spolu i starosti = Census of population, households and dwellings 2011 : population by sex and age. // Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske = Croatian Bureau of Statistics. Zagreb : Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske = Croatian Bureau of Statistics, 2013. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf (22.10.2018.).

potvrđena. Razlog za to krije se u ukupnoj politici pojedine narodne knjižnice, prije svega, o tome kakva će joj biti izdavačka djelatnost, odnosno hoće li je uopće imati.

Druga hipoteza u potpunosti je potvrđena. Tvrdili smo da su narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj objavljivale najviše publikacije koje spadaju u skupine 0 i 8 Univerzalne decimalne klasifikacije. Iz prezentiranih podataka očito je kako većina publikacija koje objavljuju narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj u promatranom razdoblju, od 1997. do 2015. godine, spada u skupinu 8 Univerzalne decimalne klasifikacije, odnosno podskupinu *Hrvatska književnost* (821.163.42/886.2). Vidljivo je i da, na godišnjoj razini, nema nekog većeg odstupanja kada se gleda koliko narodne knjižnice u Hrvatskoj objavljuju publikacija unutar ove skupine i podskupine u odnosu na njihovu cjelokupnu izdavačku djelatnost, a koja je uključena u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*.

Dakle, na prvom i drugom mjestu su podskupine *Hrvatska književnost* (821.163.42/886.2) te *02 Knjižničarstvo. Čitanje (02)*, s time da je prva spomenuta podskupina iznimno zastupljena u odnosu na ostale podskupine. U načelu, ostale su podskupine zastupljene sa 1, 2 ili 3 publikacije. Možemo, kao iznimku, izdvojiti 2008. godinu kada je izdano čak 6 publikacija koje su bile dio podskupine *908 Regionalne studije. Poznavanje zavičaja*. Zaključak je da se uvijek može pronaći neka anomalija, no, uglavnom, situacija je vrlo slična što se tiče rasporeda objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske unutar UDK. Jako je velika zastupljenost publikacija koje, prema UDK, spadaju u skupinu 8, odnosno podskupinu *Hrvatska književnost* (821.163.42/886.2).

I treća je hipoteza potvrđena, a ta je da je broj objavljenih publikacija narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, u odnosu na broj ukupno objavljenih publikacija, izrazito malen. Tome u prilog idu podaci koji se nalaze u tablici broj 1. koji nam ukazuju koliki je postotak objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske u odnosu na broj ukupno objavljenih publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*.

Narodne knjižnice iz Hrvatske godišnje izdaju nekoliko desetaka publikacija koje se zatim uvrste u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Ipak, broj je objavljenih publikacija na godišnjoj razini povećan kako su godine odmicale. Primjerice, godine 1998. narodne knjižnice iz Hrvatske objavile su svega 16 publikacija, dok su godine 2013. objavile 62 publikacije. Ukupan broj od 714 izdanih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske govori nam kako im je ta djelatnost sporedna te joj velika većina knjižnica ne posvećuje nimalo

pozornosti. Iako se broj narodnih knjižnica u spomenutom vremenskom razdoblju mijenjao, vidimo da velik broj tih knjižnica u tom razdoblju nije izdao niti jednu jedinicu knjižnične građe koja bi zatim bila uvrštena u gore navedenu bibliografiju.

Analiza ukupnog broja narodnih knjižnica koje su izdale najmanje jednu publikaciju u promatranom razdoblju govori nam da je oko 30 % njih izdalo samo jednu publikaciju (21 od 71 narodne knjižnice). Spomenuli smo kako je samo 20 narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj izdalo 10 ili više publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Taj je broj relativno visok kada se gleda ukupna izdavačka djelatnost narodnih knjižnica u Hrvatskoj, no zanemariv je kada se gleda sama izdavačka djelatnost. To je još jedan argument u nizu koji nam odlično dočarava kako samo pojedine narodne knjižnice u Hrvatskoj imaju razvijenu izdavačku djelatnost. Ukupno gledajući, izdavačka djelatnost narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, nešto je posve efemerno te nije nešto čemu se posvećuje veća pozornost. O tome koliko malo izdaju narodne knjižnice u Hrvatskoj svjedoči nam i podatak da je najveća mreža narodnih knjižnica u Hrvatskoj, Knjižnice grada Zagreba, objavila 36 publikacija (samostalno su izdale 31 publikaciju) u promatranom razdoblju. To je manje od 2 objavljene publikacije na godinu. S obzirom na veličinu te mreže narodnih knjižnica te financijsku snagu i njezine ljudske resurse, moglo se očekivati i više objavljenih publikacija u nešto manje od dvadeset godina.

Jedan od razloga za nedovoljno razvijenu izdavačku djelatnost narodnih knjižnica može se kriti u njihovom nedovoljnom financiranju. Vidjeli smo da je u Hrvatskoj ukupno 186 narodnih knjižnica (stanje na dan 15. prosinca 2017. godine). Dakle, niti polovina narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj nema izdavačku djelatnost, odnosno nema izdanja koja bi bila uvrštena u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Taj je podatak dosta porazan.

Gledajući broj knjižnica koje objavljuju, prema županijama iz kojih dolaze, vidimo da su na vrhu Primorsko-goranska i Splitsko-dalmatinska županija. Iz tih je županija po 10 odnosno 9 narodnih knjižnica koje su izdale po barem jednu publikaciju koja je zatim uvrštena u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Prema broju objavljenih jedinica knjižnične građe, vidimo da je taj broj najviši u Karlovačkoj županiji, no to je zahvaljujući karlovačkoj Gradskoj knjižnici „Ivan Goran Kovačić“. U toj su županiji narodne knjižnice objavile 113 jedinica knjižnične građe, no samo je jednu jedinicu knjižnične građe

objavila Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa, a sve ostale karlovačka gradska knjižnica. Kada se gleda ukupan broj narodnih knjižnica koje su objavljivale, u trima je županijama broj narodnih knjižnica koje su objavljivale neznatan. U tim je županijama samo po jedna narodna knjižnica imala neki izdavački pothvat, a te su županije i knjižnice: Međimurska županija (Knjižnica i čitaonica Šenkovec), Ličko-senjska županija (Gradska knjižnica Senj) te Brodsko-posavska županija (Gradska knjižnica Slavonski Brod). Gradska knjižnica Slavonski Brod objavila je 8 publikacija (od toga 2 kao samostalni izdavač) dok su Knjižnica i čitaonica Šenkovec te Gradska knjižnica Senj objavile po 2 publikacije i to sve samostalno.

Hipoteza koja se nadovezuje na prethodnu jest da vrlo malen broj narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj ima razvijenu izdavačku djelatnost, dok ih većina objavljuje publikacije samo prigodno. Vidjeli smo da većina narodnih knjižnica u Hrvatskoj nema izdavačku djelatnost, barem ne onu koja bi bila uključena u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Od narodnih knjižnica kojima je manji broj objavljenih publikacija uvršten u tu bibliografiju, mnoge su im publikacije bile vezane uz neki važan događaj ili osobu bitnu za zavičaj itsl. U prilog toj tezi možemo navesti neke publikacije koje su objavljivale narodne knjižnice u Hrvatskoj. Narodne knjižnice iz Hrvatske prigodno su objavljivale: publikacije koje su vezane uz izbor knjiga iz vlastitih zbirki (publikacija *Zagreb : izbor djela iz fonda Gradske knjižnice u Zagrebu* priređivačice Dubravke Petek), publikacije koje su vezane za osobe iz zavičaja (publikacija *Život i djela šibenskog bakroresca Martina Rote Kolunića* Milana Pelca), publikacije koje su vezane uz obljetnice pojedine knjižnice (publikacija *Gradska knjižnica Rijeka : 1849. - 1930. - 1962. - 2000.* glavne urednice Tatjane Aparac-Jelušić), publikacije koje su vezane uz zavičaj (publikacija *Uz Dobru* Marije Salečić) itsl. Neke smo publikacije već naveli, kao što su zbornici s godišnje manifestacije Recital ljubavne poezije "Željka Boc" (zbornici tih sastanaka redovito su uvrštavani u Hrvatsku nacionalnu bibliografiju).

Kada se pogleda broj objavljenih publikacija kod narodnih knjižnica koje su u prosjeku objavljivale jednu ili više publikacija godišnje (ukupno 8 narodnih knjižnica), samo Gradska knjižnica iz Crikvenice ima više izdanih publikacija koje su plod suradnje nego samostalnih izdanja. I šibenska Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić" ima priličan broj izdanja u kojima je surađivala s nekim drugim izdavačem (37,1 % svih objavljenih publikacija). Ostale knjižnice iz te skupine su u velikoj mjeri izdavale publikacije samostalno, posebice Općinska narodna knjižnica iz Drenovaca, Gradska knjižnica Zadar te Gradska knjižnica Dugo Selo.

Narodne knjižnice u Hrvatskoj, kada su se upuštale u izdavačke pothvate, relativno su često ulazile u suradnju s drugim pravnim subjektima. Zasigurno, jedan od razloga za udruživanje više izdavača smanjivanje je financijskih troškova izdavanja. Prema nekim autorima, glavni razlog za udruživanje snaga pri izdavanju jest stvaranje bolje publikacije sa manje uložena novca i truda.⁹⁸

Broj svih izdavača koji su uključeni u impresume objavljenih publikacija iznosi 927. Od tog broja, 727 izdavača narodne su knjižnice iz Hrvatske, a 200 ostali izdavači. Ovi nam podaci ukazuju na to da su narodne knjižnice u Hrvatskoj relativno često ulazile u suradnje pri objavljivanju publikacija. Među ostalim subjektima neki su sudjelovali pri izdavanju više publikacija pa tako njihov ukupan broj iznosi 138. Ukupno je 36 nakladnika, koji ne spadaju u kategoriju narodnih knjižnica u Hrvatskoj, sudjelovalo u suradnji pri izdavanju 2 ili više jedinica knjižnične građe. Već smo istaknuli Radio Marija Bistrica iz istoimenog naselja (kao suizdavača 8 publikacija) i Hrvatske studije Sveučilišta u Zagrebu (kao suizdavača 5 publikacija). Suradnju pri izdavanju 4 publikacije zabilježile su: Nacionalna i sveučilišna knjižnica iz Zagreba, crikvenička ustanova Katedra Čakavskog sabora "Kotor" te Hrvatsko knjižničarsko društvo iz Zagreba.⁹⁹ Još je 11 raznih subjekata sudjelovalo pri izdavanju 3 publikacije u suradnji s narodnim knjižnicama iz Hrvatske. Spomenuti Radio Marija Bistrica ističe se jer je imao dugogodišnju suradnju s Općinskom knjižnicom i čitaonicom iz Marije Bistrice pri izdavanju zbornika *Hod se nastavlja* s recitala ljubavne poezije „Željka Boc“.

Kod tipova suradnje vidjeli smo kako veliku većinu suradnji, njih čak 90 %, čini jedan tip suradnje narodnih knjižnica. To je bila suradnja narodnih knjižnica iz Hrvatske sa nekom/im drugom/im ustanovom/ama ili pojedincima. Možda iznenađuje ovako visok postotak. Zanimljivo je da nije bilo previše suradnji pri izdavanju isključivo sa drugim vrstama knjižnica. Takvih je slučajeva zabilježeno samo dva, što je zaista vrlo malo. Ipak, suradnji pri izdavanju publikacija bilo je više između raznih narodnih knjižnica te drugih ustanova. No ni taj broj nije značajan jer je zabilježen samo 12 puta.

Spomenuli smo suradnju Dubrovačkih knjižnica Dubrovnik sa Gradskom bibliotekom i čitaonicom iz Kotora, institucijom NVO Prostory iz Podgorice te dubrovačkim ogrankom

⁹⁸ Jelusić, S.; Stričević, I. A Librarian's Guide on How to Publish. Oxford : Chandos Publishing, 2011. Str. 133.

⁹⁹ U impresumu objavljenih publikacija ova se institucija navodi i kao Hrvatsko bibliotekarsko društvo. Također, jedna je njena sekcija jednom bila suizdavač, Sekcija za narodne knjižnice. U impresumu stoji, u tom slučaju, kako je suizdavač Hrvatsko knjižničarsko društvo, Sekcija za narodne knjižnice.

Matice Hrvatske. Taj je primjer suradnje četiriju institucija vrlo zanimljiv jer pokazuje kako narodne knjižnice mogu doći do financijskih sredstava iz raznih fondova Europske unije te bi zbog toga mogao biti poticajan i drugim knjižnicama u Hrvatskoj. Naziv ovog projekta bio je *Dubrovnik i Kotor – gradovi i knjige*, a glavni mu je cilj bio „ponovno uspostavljanje ratom narušenih kulturnih spona između dva izuzetna mediteranska grada, Dubrovnika i Kotora, između dviju država i dvaju naroda, podizanje razine knjižničarske struke, kulturne i edukativne razmjene između građana i institucija, posebno u pograničnim regijama u Hrvatskoj i Crnoj Gori.“¹⁰⁰

Kod opsega objavljenih publikacija te njihovih naklada slična je situacija. Dominiraju relativno niske naklade te publikacije koje su opsegom skromnije. Vidjeli smo kako je čak 170 objavljenih publikacija imalo nakladu od 500 primjeraka. Relativno niske naklade te manji opsezi objavljenih publikacija mogu se promatrati, također, iz kuta nedostatnih financijskih sredstava. S druge pak strane, mnogo objavljenih publikacija (ukupno 217, odnosno 30,4 %) uključivalo je djela poezije. Takve su publikacije obično manjeg opsega. Stoga su one prilično utjecale na to da je u ukupnom broju objavljenih publikacija znatan broj onih koje su manjeg opsega.

Knjižnice s razvijenom izdavačkom djelatnošću imaju svoje nakladničke cjeline. Dobri primjeri za to nakladničke su cjeline Gradske knjižnice Dugo Selo te Gradske knjižnice "Juraj Šižgorić" iz Šibenika. Šibenska knjižnica ima ove nakladničke cjeline: Knjižnica Bašćina, Knjižnica Faust i Knjižnica Lastovanja. Primjerice, Knjižnica Lastovanja je nakladnička cjelina u kojoj se nalaze književna djela, dok su u Knjižnici Bašćina zastupljena djela koja se bave poviješću i baštinom Šibenika te šibenske okolice. Biblioteka Terra sancti Martini nakladnička je cjelina Gradske knjižnice Dugo Selo. U njoj se nalazi većina izdanja te knjižnice.

Prije započetog istraživanja, bilo je očekivano da kao jezik objavljenih publikacija dominira hrvatski jezik. Vidjeli smo da je bilo i nešto djela koja su pisana na više jezika. Kod jezika publikacija vrijedi istaknuti da je određeni dio pisan na hrvatskom i na nekom/nekim stranom/stranim jezicima. Iznimno je malo publikacija koje su pisane isključivo na samo jednom stranom ili više stranih jezika. Takvih je ukupno 6 publikacija. Tri su pisane na

¹⁰⁰ Čučić, V. Projekt Dubrovnik i Kotor – gradovi i knjige. // HKD Novosti 60, Listopad 2013. Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/775> (24.10.2018.).

engleskom jeziku, dvije su pisane na slovenskom jeziku, a jedna je objavljena publikacija pisana na talijanskom jeziku.

Objavljenih publikacija koje su pisane na hrvatskom jeziku te na još nekom stranom jeziku ukupno je 52 (7,3 %). Od tog broja, najviše je onih koje su pisane na hrvatskom i engleskom jeziku. Njih je ukupno 14, što je malo više od jedne četvrtine (26,9 %). Kod prijevoda publikacija istaknuli bismo da kod 10 objavljenih publikacija koje su prevedene, postoje podaci o tome koji je njihov naslov na stranom jeziku, a kod 4 publikacije naveden je izvorni stvarni naslov djela.

Kod autorstva nije neobično što se nalaze na vrhu, prema broju objavljenih publikacija, sastanci, jer su pojedine knjižnice svake godine održavale određena događanja, odnosno godišnje manifestacije. Individualni autori najčešći su kada pogledamo strukturu autorstva, a značajno su zastupljenije publikacije koje su stvorili muški autori od autorica. Razlog takvog odnosa mogao bi se detaljnije analizirati. U analizi autorstva vrijedi istaknuti kako je jedan manji broj autora stvorio relativno visok broj publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske. Ukupno je 31 autor/ica stvorio/la 130 publikacija, što je visok postotak, odnosno 18,2 % svih objavljenih publikacija. Vidimo kako su određene knjižnice djela pojedinih autora/ica relativno često objavljivale.

Univerzalna decimalna klasifikacija bila nam je osnova za utvrđivanje tematike objavljenih publikacija. Na taj smo način mogli spriječiti proizvoljno određivanje tematike na temelju naslova itsl. te tako spriječiti dobitak rezultata koji bi mogli biti znatno pristrani, a samim time i netočni. U svakoj promatranoj godini, u njih ukupno 19, skupina 8 uvijek je bila najzastupljenija glavna skupina UDK. Narodne knjižnice u Hrvatskoj gotovo nisu imale nikakav interes u objavljivanju publikacija koje spadaju u glavne skupine 1, 2, 5 i 6 UDK.

Razlog za tako visoku zastupljenost skupine 8 krije se u činjenici da je to skupina u kojoj se nalaze književnosti i jezici. Kada se detaljnije analiziraju jedinice knjižnične građe koje su izdale narodne knjižnice iz Hrvatske, a koje spadaju unutar skupine 8, i ovdje je vidljivo da velika većina spada unutar jedne podskupine, a to je *Hrvatska književnost* (821.163.42/886.2). Kako su narodne knjižnice izdavale najviše publikacije koje su dio hrvatske književnosti, ovaj podatak nije nimalo neobičan. Objavljene publikacije koje su dio podskupine *Hrvatska književnost* (821.163.42/886.2) zastupljene su sa 54,5 %, a podskupina

Knjižničarstvo. Čitanje (02) zastupljena je sa 9,7 % publikacija. Sve ostale skupine, njih 73, zastupljene su sa 35,6 % publikacija.

U podskupini 908 *Regionalne studije. Poznavanje zavičaja* ukupno su objavljene 23 publikacije. Ta se podskupina nalazi na trećem mjestu kada se analiziraju podskupine UDK prema ukupnom broju objavljenih publikacija. Uzimajući u obzir da je jedna od važnijih funkcija narodnih knjižnica izgradnja zavičajne zbirke, na ovaj način, izdajući publikacije koje se bave zavičajem, narodne knjižnice aktivno pridonose boljem upoznavanju vlastitog zavičaja, što je svakako pohvalno. Iako, gledajući ukupan broj objavljenih publikacija u toj podskupini, godišnje je objavljeno nešto više od jedne publikacije, što je relativno malo.

Spomenuli smo kako je kod predmetnih odrednica u katalogu NSK najčešće zastupljen termin bio *Povijest* (85 puta). Nakon tog termina slijede ovi: *Kongresi* (67 puta), *Hrvatska* (45 puta), *Karlovac* (26 puta), *Šibenik* (22 puta), *Izložbe* (21 put), *Biografije* (19 puta), *Bibliografija* (18 puta), *Knjižnice* (16 puta), *Sisak* (14 puta), *Narodne knjižnice* (14 puta). Na ovih 11 najčešćih termina odnosi se čak 30,6 % ukupnih pojmova unutar predmetnih odrednica.

Prema predmetnim odrednicama može se dosta toga zaključiti pa tako vidimo kako je mnogo objavljenih publikacija vezano uz povijest, određene lokalitete kao što su Šibenik i Karlovac, Hrvatsku te teme iz knjižničarstva. Vidimo kako su četiri pojma vezana uz geografiju (*Hrvatska, Karlovac, Šibenik, Sisak*), a tri su pojma s područja knjižničarstva (*Bibliografija, Knjižnice, Narodne knjižnice*). Dva su pojma (*Kongresi, Izložbe*) vezana uz vrste manifestacija o kojima se pisalo u publikacijama narodnih knjižnica iz Hrvatske. Takvi rezultati nisu ništa neobično jer nam govore da su se narodne knjižnice iz Hrvatske ponajviše bavile zavičajnom tematikom te knjižničarstvom u publikacijama kojima su dodjeljivane predmetne odrednice. Pogotovo ne treba čuditi podatak da su često zastupljeni pojmovi bili *Karlovac, Šibenik* i *Sisak* jer su narodne knjižnice iz tih gradova među knjižnicama koje su najčešće objavljivale publikacije koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*.

Kako bismo dobili malo bolju sliku o tome kako izgleda izdavačka djelatnost pojedinih narodnih knjižnica iz Hrvatske u promatranom razdoblju, na kraju ovog poglavlja posvetit ćemo se narodnim knjižnicama koje su imale najviše objavljenih publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*. Ukratko ćemo predstaviti

najznačajnije karakteristike izdavačke djelatnosti ovih triju narodnih knjižnica: Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić" iz Karlovca, Gradske knjižnice "Juraj Šižgorić" iz Šibenika te Gradske knjižnice Zadar. One su izdavač ili suizdavač čak 260 od ukupno 714 publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske (36,4 %) u promatranom razdoblju.

Karlovačka gradska knjižnica izdavala je konstantno, u razdoblju od 2000. do 2015. godine, barem 2 publikacije godišnje (u tom joj razdoblju godišnji prosjek iznosi 7 publikacija). Između 2005. i 2009. godine izdala je 59 publikacija, Od tog broja, u suradnji je objavila 5 publikacija. Godine 2005. izdala je čak 15 publikacija, a od toga samo jednu u suradnji. Više od 9 desetina publikacija objavila je kao samostalan izdavač (102 od ukupno 112 publikacija).

Što se tiče karakteristika publikacija koje je izdala ta knjižnica, 101 od ukupno 112 publikacija objavljena je na hrvatskom jeziku, 5 ih je usporedo pisano na hrvatskom i slovenskom jeziku, 2 su na engleskom jeziku te je po jedna na talijanskom jeziku, jedna je usporedo na hrvatskom i francuskom jeziku, jedna je usporedo na hrvatskom i engleskom jeziku te se za jednu publikaciju nije moglo utvrditi na kojem je jeziku pisana. Ukupno 12 od 112 (10,7 %) publikacija ima neku vrstu prijevoda (sažetak ili dio djela), čitavo je djelo prevedeno na strani jezik ili je prevedeno sa stranog jezika. Pet publikacija ima dodani rad ili drugo djelo. Publikacija *Slovenci Karlovcu, Karlovac Slovencima : 1579.-2009.* sadrži prištampani tekst.¹⁰¹

Samo 6 jedinica knjižnične građe ne sadrži podatak o autoru. Kod ove knjižnice, zastupljena je samo jedna publikacija stvorena od strane nekog sastanka. Svi ostali autori su individualni, njih 72 od 73. Individualni autori koji su objavili 3 i više djela su: Hauptfeld, Tomislav (3 publikacije), Postružnik, Ana (3 publikacije), Salečić, Marija, pravica (3 publikacije), Švaglić, Željko (3 publikacije), a po 4 publikacije objavila su ova 3 autora: Demeter, Igor, Pajtak, Alen i Plevnik, Danko. Alen Pajtak objavio je djelo *Karlovački vodič* koji je preveden na engleski te na talijanski jezik, a ova je publikacija doživjela i drugo izdanje na hrvatskom jeziku. Ukupno je 50 individualnih autora objavilo po jedno djelo koje je objavila karlovačka gradska knjižnica. Broj autora koji su stvarali publikacije koje je objavila ta knjižnica uglavnom je 1 (42 publikacije, odnosno 37,5 %) ili 2 (40 publikacija, odnosno 35,7 %). Publikacija koje je stvaralo 5 i više autora ukupno je 16 (14,3 %).

¹⁰¹ Nasl. str. prištampanog teksta: *Slovenci Karlovcu, Karlovac Slovencem*

Opseg publikacija koje je izdala karlovačka gradska knjižnica sličan je opsegu svih objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske. Najčešće su objavljivane publikacije koje imaju između 49 i 100 te između 101 i 200 stranica. Publikacija takvih opsega izdano je 66, odnosno 33 u svakoj kategoriji. Nakon ove dvije kategorije, slijede publikacije koje imaju do 48 stranica (21 publikacija) te publikacije koje su opsega od 201 do 300 stranica (16 publikacija). Prosječni opseg objavljenih publikacija iznosi 132,9 stranica.

Kod ove narodne knjižnice ne postoji mnogo podataka o tome kakva je naklada njezinih izdanja. Za samo 15 od 112 publikacija postoji taj podatak. Prosječna naklada tih 15 publikacija iznosi točno 350 primjeraka, a najčešća je naklada bila 300 primjeraka (7 publikacija). S obzirom na tako malen broj publikacija koje sadrže podatak o nakladi, ovo zasigurno nisu reprezentativni podaci.

Analizirajući raspored ovih publikacija unutar UDK, vidimo da je postotak publikacija koje su unutar skupine 8 vrlo sličan postotku skupine 8 kod svih objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske. Kod publikacija karlovačke gradske knjižnice taj postotak iznosi 54,5 %. No ovdje se na drugom mjestu ne nalazi skupina 0 (ona sadrži 8 publikacija), već su na drugom i trećem mjestu skupine 9 i 7 (sa 16 i 15 publikacija). Podskupina *821.163.42 Hrvatska književnost* najzastupljenija je podskupina sa 58 publikacija, što je više od polovine svih objavljenih publikacija karlovačke gradske knjižnice u promatranom razdoblju. Podskupine koje slijede prema ukupnom broju su: *908 Regionalne studije. Poznavanje zavičaja* (8 publikacija), *02 Knjižničarstvo. Čitanje* (5 publikacija), *796/799 Sport* (5 publikacija) te *929 Biografije. Genealogija. Heraldika* (4 publikacije).

Kada pogledamo kakva je bila izdavačka politika Gradske knjižnice "Juraj Šižgorić" iz Šibenika, vidimo da je 62,9 % publikacija izdala kao samostalni izdavač, što je manje od ukupnog prosjeka svih objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske koji iznosi 76,2 %. Ova je knjižnica imala velik broj suradnji s drugim institucijama pri izdavanju. Tako je 35 (36,1 %) publikacija izdala u suradnji s nekom drugom/im ustanovom/ama/pojedincima, a jednu je publikaciju izdala u suradnji s nekom drugom vrstom knjižnice.

Šibenska je knjižnica, za razliku od ostalih dviju koje su ovdje navedene kao primjer, svake godine, u promatranom razdoblju, izdala barem po jednu publikaciju. U prosjeku bi to značilo da je izdavala nešto više od 5 publikacija godišnje. Zanimljivo je da je čak 13 publikacija izdala 1997. godine, što je iznosilo visokih 40,6 % svih objavljenih publikacija

narodnih knjižnica u Hrvatskoj te godine. Tijekom 15 od 19 promatranih godina izdavala je između 4 i 7 publikacija, što govori o tome kako ima prilično dobro razrađenu izdavačku djelatnost bez nekih velikih fluktuacija kada se gleda broj objavljenih publikacija na godišnjoj razini.

Ukupno su 93 publikacije ove knjižnice pisane na hrvatskom jeziku. Dvije su pisane na hrvatskom i engleskom jeziku, jedna na hrvatskom i latinskom jeziku te se za jednu publikaciju nije moglo utvrditi na kojem je jeziku pisana. Jedna je publikacija prevedena s latinskog, a jedna s ruskog. Ukupno 11 od 97 publikacija ima neku vrstu prijevoda (primjerice, sažetak ili dio djela). 7 publikacija nema podatak o autoru, a 11 su publikacija stvorili korporativni autori. Ostatak publikacija, veliku većinu, stvorili su individualni autori (79 publikacija). Kod dviju publikacija postoje dodani radovi. Individualni autori čija su djela tiskana tri puta i više su: Bjažić, Mladen (6 publikacija), Bilušić, Zdenka (3 publikacije), Pelc, Milan (3 publikacije) te Petković, Tomislav, st. (3 publikacije).

Opseg publikacija koje je izdala šibenska knjižnica pokazuje nam da najviše publikacija ima opseg između 101 i 200 stranica te između 201 i 300 stranica. Ukupno ih je 33, odnosno 25. Na trećem mjestu nalaze se publikacije koje imaju između 49 i 100 stranica, a njih je 18. Prosječni opseg publikacija šibenske gradske knjižnice iznosi 188,5 stranica te je dosta viši od prosječnog opsega publikacija koje je objavila karlovačka gradska knjižnica.

Za 86 publikacija ove knjižnice postoji podatak o nakladi. Naklade šibenske gradske knjižnice kreću se od 300 do 2000 primjeraka, dok prosječna naklada iznosi 695,6 primjeraka. Kada se zasebno analiziraju podaci o nakladi, vidimo da je najviše publikacija tiskano u nakladi od 500 primjeraka (za 38 publikacija od 86 za koje postoji taj podatak, odnosno 44,2 %). Ukupno je 16 publikacija tiskano u nakladi od 700 primjeraka, a 14 u nakladi od 1000 primjeraka. U usporedbi s karlovačkom gradskom knjižnicom vidimo kako je šibenska gradska knjižnica imala znatno više naklade svojih publikacija. Ovdje je zastupljeno znatno više podataka o nakladi pa je bolje ne uspoređivati te dvije knjižnice u ovom segmentu.

Što se tiče broja autora po pojedinoj publikaciji, ukupno je 40 publikacija stvorio jedan autor, 28 publikacija stvorila su dva autora, a 19 je publikacija stvorilo 5 i više autora. Podaci o tome u koju grupu UDK spadaju objavljene publikacije govore nam kako je situacija ipak nešto drugačija nego na razini objavljenih publikacija svih narodnih knjižnica iz Hrvatske. Ovdje je slučaj da je manje od polovine (47 od 97) ukupno objavljenih publikacija dio

skupine 8. Na drugom mjestu nalazi se skupina 7 s čak 15 objavljenih jedinica knjižnične građe. U toj je grupi bilo objavljeno najviše publikacija iz podskupine 78 *Glazba. Glazbeni instrumenti i oprema / Glazba* (4 publikacije). Nakon skupine 7, slijede skupina 9 (sa 13 publikacija) i skupina 2 (sa 8 publikacija). Vidimo da je skupina 0 UDK u izdanjima šibenske gradske knjižnice slabo zastupljena, sa svega 3 publikacije. Podskupine UDK koje se u izdanjima šibenske knjižnice ističu su: 821.163.42/886.2 *Hrvatska književnost* (sa 45 publikacija), 26/27 *Opća povijest Crkve* (sa 5 publikacija) te spomenuta podskupina 78 *Glazba. Glazbeni instrumenti i oprema / Glazba* (sa 4 publikacije).

Izdavačka djelatnost zadarske gradske knjižnice slična je djelatnosti karlovačke gradske knjižnice. Dakle, dominiraju izdanja koja je ta knjižnica izdala kao samostalni izdavač. Samo je jedna publikacija izdana u suradnji, dok je sve ostale, ukupno 50 od 51 publikacije, zadarska knjižnica izdala kao samostalni izdavač. U razdoblju od 1997. do 2001. godine nije izdala niti jednu publikaciju. Od 2002. godine počinje izdavati publikacije koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*, barem jednu godišnje. Najviše publikacija objavila je 2005. godine, čak 10, što je gotovo petina svih izdanih publikacija ove narodne knjižnice u promatranom razdoblju. Zanimljiv je podatak da su 2005. godine gradske knjižnice iz Karlovca i Zadra zabilježile svoje najviše rezultate na godišnjoj razini (kada se gleda broj objavljenih publikacija).

Od 51 publikacije, njih je 49 izdano na hrvatskom jeziku, dok su dvije publikacije usporedo pisane na hrvatskom i engleskom jeziku. Dva djela koja je izdala zadarska gradska knjižnica su prijevodi, s njemačkog te engleskog jezika. Uz ta dva djela, još samo jedna publikacija sadrži podatak o prevoditelju. Dakle, velika većina publikacija djela su domaćih autora.

Podaci o autoru objavljenih publikacija govore nam da velika većina publikacija sadrži podatak o autoru (ukupno 49 publikacija). Zastupljeno je 30 autora, od toga je jedan korporativni autor (Gradska knjižnica (Zadar)). Ukupno je 19 autora izradilo jednu publikaciju, a 8 je autora stvorilo po dvije publikacije. Autori s 3 i više izdanih publikacija su: Hajnc, Vinko (3 publikacije), Zekanović, Jure, ekonomist (3 publikacije), Maksan, Anka (4 publikacije) te Tičić, Ante, književnik (6 publikacija). Vidimo da je navedenih četvero autora stvorilo skoro trećinu svih publikacija koje je izdala Gradska knjižnica Zadar (16 od 51, odnosno 31,4 %). Dvije publikacije sadrže dodani rad ili drugo djelo. Ukupno 25 publikacija

stvorio je 1 autor, 15 publikacija stvorilo je 2 autora, a 8 publikacija 3 autora. Vrlo je malo publikacija s 4, 5 ili više autora (ukupno 3).

Opseg izdanih publikacija Gradske knjižnice Zadar ne razlikuje se previše od opsega publikacija svih narodnih knjižnica. I ovdje su najčešće publikacije koje su opsega od 101 do 200 stranica (21 publikacija, odnosno 41,2 %), publikacije opsega 49 do 100 stranica (14 publikacija, odnosno 27,5 %) te publikacije opsega 201 do 300 (11 publikacija, odnosno 21,6 %). Prosječni opseg publikacija ove knjižnice iznosi 161,8 stranica.

Podatak o nakladi publikacija Gradske knjižnice Zadar nalazi se na 32 publikacije, a otkriva nam da prosječna naklada tih publikacija iznosi 517,2 primjeraka. Polovina publikacija, njih 16, izdana je u nakladi od 500 primjeraka, a 6 publikacija ima nakladu od 300 primjeraka. Zanimljivo je da gotovo polovina publikacija zadarske knjižnice sadrži stihove, što se moglo zaključiti iz napomene ili prema UDK oznaci. Taj je podatak upućivao u smjeru da je kod izdanja ove knjižnice još veća zastupljenost djela hrvatske književnosti što je i točno jer čak 37 od 51 (72,5 %) publikacije spada u podskupinu *821.163.42/886.2 Hrvatska književnost*.

Skupina 8 UDK u izdanjima zadarske knjižnice zastupljena je sa 38 publikacija, skupina 0 sa 6 publikacija te skupina 6 sa 4 publikacije. Ostale skupine UDK zastupljene su sa samo 3 publikacije. Interesantno je da skupina 9 koja sadrži publikacije iz poznavanja zavičaja ovdje uopće nije zastupljena, dok je kod karlovačke i šibenske knjižnice zastupljena sa 16 i 13 publikacija. Od podskupina osim *821.163.42/886.2 Hrvatska književnost* vrijedi istaknuti podskupinu *02 Knjižničarstvo. Čitanje* koja je zastupljena sa 5 publikacija. Sve su ostale podskupine zastupljene sa samo jednom publikacijom.

9. Zaključak

Nakon rasprave te nakon što smo vidjeli kakvi su dobiveni rezultati, na kraju ćemo pokušati dati kratak osvrt na njih. Jedan od glavnih zaključaka istraživanja o izdavačkoj djelatnosti narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj jest da im je ta djelatnost sporedna, a takva je situacija u velikoj većini spomenutih knjižnica. Kao što smo spomenuli ranije, odnos prema izdavačkoj djelatnosti jako ovisi o politici određene narodne knjižnice. O tome kakva

će biti izdavačka djelatnost pojedine narodne knjižnice u Hrvatskoj, najviše ovisi o njezinom vodstvu koje ima ključnu ulogu u oblikovanju izdavačke djelatnosti.

Naravno, mnogo ovisi i o financijskim sredstvima koja su na raspolaganju narodnim knjižnicama. Bez određenih financijskih sredstava nije realno ni očekivati da će narodne knjižnice u Hrvatskoj imati razvijenu izdavačku djelatnost. Ovdje nije bilo prostora ulaziti u dublje analize zašto neke narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj nemaju nikakvu izdavačku djelatnost, no vrlo je moguće da su upravo ograničena financijska sredstva jedan od razloga za to. Možda bi narodne knjižnice više objavljivale da imaju više financijskih sredstava na raspolaganju – to možemo slobodno pretpostaviti.

Na kraju možemo zaključiti kako je ovo samo jedan od segmenata izdavačke djelatnosti narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Ipak, on obuhvaća najreprezentativnije publikacije koje izdaju narodne knjižnice u Hrvatskoj. To je najvažniji aspekt izdavačke djelatnosti tih knjižnica. Prema podacima koji su nam bili dostupni mnogo se toga može zaključiti o izdavačkoj djelatnosti narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj.

S obzirom na polagan rast broja objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske tijekom promatranog razdoblja, vidjeli smo kako se njihova izdavačka djelatnost polako razvija, no ovaj aspekt cjelokupne knjižničarske djelatnosti još je uvijek u povojima. Napomenuli smo da je narodnim knjižnicama iz Hrvatske izdavačka djelatnost sporedna djelatnost, tako da se ne može očekivati da se one u većem broju bave time, osim nekoliko njih, kao što je i pokazalo ovo istraživanje.

Svakako bi trebalo istaknuti kako svaka narodna knjižnica u Republici Hrvatskoj ima svoje specifičnosti te se ne može očekivati neka prevelika usuglašenost o njihovoj izdavačkoj djelatnosti. Možda bi, ipak, bilo bolje da imaju više izdavačkih pothvata jer publikacije koje su spomenute knjižnice objavile imaju svoju vrijednost, posebice za njihove zavičaje te stanovništvo koje koristi njihove usluge. To je i bio jedan od glavnih motiva za izdavanje mnogih publikacija narodnih knjižnica iz Hrvatske u promatranom razdoblju, a koje su zatim bile uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige*.

Literatura

1. Bibliography. // Encyclopedia of Library and Information Sciences. 3rd ed. Boca Raton; London; New York : CRC Press : Taylor & Francis Group, 2010. Vol. 1.
2. Blažević, L. Novi sadržajni, oblikovni i marketinški trendovi u komercijalnom nakladništvu. // Libellarium : časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova 2, 2(2011), str. 181-194. Dostupno na: [URL:http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=100188](http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=100188) (1.10.2018.).
3. Čučić, V. Projekt Dubrovnik i Kotor – gradovi i knjige. // HKD Novosti 60, Listopad 2013. Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/775> (24.10.2018.).
4. Horvat, A. Nacionalna tekuća bibliografija u službi Univerzalne bibliografske kontrole. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 43, 1/2(2000), str. 1-8.
5. Horvat, A.; Živković, D. Između javnosti i privatnosti : knjižnice u vremenu e-knjige. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2012.
6. Hrvatska bibliografija. Niz A, Knjige. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica ; [glavni urednik Lobel Machala]. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica. Br. 1(1997)-5(2006).
7. Hrvatska nacionalna bibliografija Niz A – knjige. Predgovor. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2017. Dostupno na: http://bibliografija.nsk.hr/a/A2017_12_v3/predgovor.html (4.10.2018.).
8. Hrvatska nacionalna bibliografija: Niz A – knjige. Popis bibliografija po godinama i svescima. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Dostupno na: <http://bibliografija.nsk.hr/a/> (4.10.2018.).
9. Hrvatske bibliografije. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2005. Dostupno na: <http://stari.nsk.hr/DigitalLib.aspx?id=76> (4.10.2018.).
10. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin ; [s engleskog prevela Irena Kranjec]. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
11. Jelušić, S. Ogleđi o nakladništvu. Zagreb : Naklada Ljevak, 2012.
12. Jelušić, S.; Stričević, I. A Librarian's Guide on How to Publish. Oxford : Chandos Publishing, 2011.
13. Leščić, J. Hrvatske narodne knjižnice u godini 2011. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 55, 3/4(2012), str. 189-216.

14. Leščić, J. Kazala i hrvatske nacionalne bibliografije. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 47, 3/4(2004), str. 119-130.
15. Machala, L. Hrvatska bibliografija na CD-ROM-u : Niz A, Knjige 1990.-2002. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 47, 3-4(2004), str. 105-118.
16. Machala, L. Nacionalne bibliografije na mreži : model Hrvatske nacionalne bibliografije knjiga : doktorska disertacija. Zagreb : L. Machala, 2012.
17. Malec, A. M. Suradnja narodnih knjižnica i nakladnika : analiza aktivnosti knjižnica : završni rad. Zadar : Odjel za informacijske znanosti, 2016.
18. Misija, vizija i strategija. // Knjižnice grada Zagreba. 2018. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/o-nama/misija-vizija-i-strategija/222> (21.5.2018.).
19. Murati, T. Oblici za raspačavanje nacionalnih tekućih bibliografija. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 45, 1/2(2002), str. 66-82.
20. Murati, T. Obuhvat građe u nacionalnim tekućim bibliografijama : pregled pristupa u drugoj polovici 20. stoljeća. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 47, 3/4(2004), str. 25-40.
21. Nakladništvo. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2013. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/> (21.5.2018.).
22. Narodne knjižnice. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 11.1.2012. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/maticna-sluzba-za-narodne-knjiznice/> (25.10.2018.).
23. Niz A – knjige. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 27.1.2012. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/niz-a-knjige/> (10.5.2018.).
24. O portalu. // Digitalne zbirke Knjižnica grada Zagreba. 2018. Dostupno na: <https://digitalnezbirke.kgz.hr/?cnt=portal.dzb> (25.10.2018.).
25. Pažameta, I. Tekuća nacionalna bibliografija monografija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici Zagreb - povijesni pregled i izrada Hrvatske bibliografije, Niza A – danas. // Radovi Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2001-2007. Knj. 10, str. 275-281.
26. Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. : stanovništvo prema spolu i starosti = Census of population, households and dwellings 2011 : population by sex and age. // Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske = Croatian Bureau of Statistics. Zagreb : Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske = Croatian Bureau of Statistics, 2013. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf (22.10.2018.).
27. Povijest. // Gradska knjižnica Crikvenica. 8.4.2011. Dostupno na: <http://www.knjiznica-crikvenica.hr/index.php/o-nama/povijest> (6.10.2018.).

28. Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine, 58(1999). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_06_58_1071.html (8.5.2018.).
29. Špišić, P. Povijest Narodne knjižnice i čitaonice „Vlado Gotovac“ u Sisku : diplomski rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2016.
30. Umičević, S. Nakladnička djelatnost Narodne knjižnice i čitaonice Sisak : 1992.-2010. : diplomski rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2010.
31. Upisnik knjižnica. // Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. 2017. Dostupno na: <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=202> (15.12.2017.).
32. Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996.
33. Verona, E. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Drugi dio Kataložni opis. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1983.
34. Verona, E. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Prvi dio Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izd. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986.
35. Zakon o knjižnicama. // Narodne novine, 105(1997). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html (11.9.2018.).

Popis grafikona i tablica

Popis grafikona

1. Grafikon broj 1. Broj godišnje objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
2. Grafikon broj 2. Tipovi suradnje pri objavljivanju publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
3. Grafikon broj 3. Ukupan broj objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine, prema glavnim skupinama Univerzalne decimalne klasifikacije
4. Grafikon broj 4. Udio podskupine UDK *Hrvatska književnost* u objavljenim publikacijama narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

Popis tablica

1. Tablica broj 1. Odnos između publikacija koje su objavile narodne knjižnice iz Republike Hrvatske u razdoblju od 1997. do 2015. godine te ukupnog broja svih publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u navedenom razdoblju
2. Tablica broj 2. Ukupan broj narodnih knjižnica izdavača/suizdavača iz Republike Hrvatske i ukupan broj njihovih objavljenih publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
3. Tablica broj 3. Narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj s najviše objavljenih publikacija koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
4. Tablica broj 4. Ukupan broj izdavača/suizdavača po pojedinoj objavljenoj publikaciji narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

5. Tablica broj 5. Ukupan broj suizdavača objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine, objedinjeni u veće skupine
6. Tablica broj 6. Najčešće naklade objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
7. Tablica broj 7. Opseg objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
8. Tablica broj 8. Jezik/jezici objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
9. Tablica broj 9. Ukupan broj objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske pisanih na hrvatskom te na stranom/im jeziku/cima koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
10. Tablica broj 10. Ukupan broj autora/ica po objavljenim publikacijama narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
11. Tablica broj 11. Vrste autorstva objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
12. Tablica broj 12. Autori 4 ili više objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine
13. Tablica broj 13. Individualni autori objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine, podjela prema spolu
14. Tablica broj 14. Najčešće podskupine UDK zastupljene kod objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u razdoblju od 1997. do 2015. godine

15. Tablica broj 15. Zastupljenost podskupina unutar UDK kod objavljenih publikacija narodnih knjižnica iz Republike Hrvatske koje su uvrštene u *Hrvatsku nacionalnu bibliografiju: Niz A – Knjige* u 2013. godini